

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile de încredere

Participanții la avizare (expertizare)/consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
<p>Ministerul Justiției Nr. 04/5285 din 18.07.2020</p>	<p>Întrucât, reprezentarea Guvernului în Parlament este una din funcțiile Ministerului Justiției, stabilite în pct. 6 din <i>Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 698/2017</i>, precum și întru asigurarea uzanțelor normative, se propune includerea ministrului justiției în lista contrasemnatarilor hotărârii date.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>Totodată, în lista contrasemnatarilor se va include și ministrul afacerilor interne or, acesta urmează să semneze documentele electronice ce conțin informații atribuite la secret de stat în condițiile art. 21 alin. (3) din proiectul legii.</p>	<p>Nu se acceptă. Ministerul Afacerilor Interne nu are atribuții de implementare a proiectului, iar crearea și utilizarea sistemelor informaționale ce prelucrează informații atribuite la secret de stat în condițiile art. 21 alin. (3) al proiectului este un drept al instituțiilor enumerate în acesta și nu o obligație. Astfel, conform normei menționate, semnarea documentelor electronice ce conțin informații atribuite la secret de stat, cu semnătura electronică avansată, se admite doar de către persoanele ale căror identitate și calitate constituie secret de stat, în cazul în care una din instituțiile enumerate dispune de astfel de personal.</p>
	<p>La proiectul legii: 1. În denumirea proiectului legii este utilizată noțiunea „serviciile electronice de încredere” iar la art. 2 noțiunea „serviciu de încredere”. În conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceeași termeni. Prin urmare, în tot proiectul legii se va utiliza o noțiune unică (obiecție valabilă și în alte cazuri similare).</p>	<p>Se acceptă. În tot textul proiectului textul „serviciu electronic de încredere” a fost substituit cu textul „serviciu de încredere”.</p>

<p>Nu se acceptă. Art. 30 și Anexa nr. 1 a Legii 100/2017 nu stabilește obligativitatea explicării termenilor sau a întrunirii condițiilor care impun definirea termenului în actul normativ, precum și a circumstanțelor care justifică definirea termenului în sensul propus de autori în Nota informativă. Noțiunile redată în proiect sunt preluate în redacția și sensul expus în Regulamentul UE 910/2014.</p>		<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
<p>2. La art. 2:</p> <p>a) Includerea definițiilor în actul normativ trebuie să se facă doar în cazul și în limita necesară pentru reglementarea cercului subiecților, drepturilor și obligațiilor acestora și a modului de exercitare a drepturilor și obligațiilor. Pentru atingerea acestui scop se impune imperios ca noțiunile să fie definite doar în cazul în care la momentul adoptării actului se constată că un termen este pasibil de a fi interpretat în mai multe sensuri și autorul actului normativ la etapa adoptării decide că nu trebuie să lase determinarea sensului exact al termenului în sarcina celor care vor interpreta și aplica actul normativ. Această regulă este aplicabilă și în cazul în care termenul este folosit în alt sens decât cel uzual.</p> <p>În acest context, menționăm necesitatea indicării în nota informativă a întrunirii condițiilor care impun definirea termenului în actul normativ, precum și a circumstanțelor care justifică definirea termenului în sensul propus de autori. În opinia noastră aceasta trebuie să se facă doar în situații excepționale, deoarece art.71 alin. (4) al Legii 100/2017, care prevede că la interpretarea actului normativ trebuie să se țină cont de nota informativă care a însoțit proiectul, permite ca problemele care ar putea apărea să fi soluționate prin menționarea în mod expres în nota informativă a sensului în care urmează să fie interpretat un termen, deoarece cea ar permite să se atingă afit scopul limitării discreției celor care vor interpreta actul dar și scopul de a permite că actul normativ să fie aplicat și relațiilor sociale care se vor naște pe viitor și de care, evident, nu putea să țină cont autorul actului normativ.</p>	<p>b) La semnificația noțiunii „certificat calificat pentru semnături sau sigilii electronice”, textul „în art. 24” se va substitui cu textul „la art. 24” (obiecție similară și la noțiunea „certificat calificat pentru autentificarea unei pagini web”).</p>	

	<p>c) Este de menționat că, noțiunea „certificat pentru sigiliu electronic” nu este utilizată în text, prin urmare, propunem excluderea acesteia.</p> <p>d) Articolul 2 este constituit dintr-un singur alineat, motiv pentru care, alineatul nu se va numerota.</p> <p>3. Potrivit normelor de tehnică legislativă, elementele de structură complexe ale actului normativ cum ar fi secțiunile, capitolele nu se constituie dintr-un singur articol. Prin urmare, Secțiunea 1 a Capitolului II, Secțiunea 6 a Capitolului III, Capitolul VI și Capitolul VIII se vor revizui în acest sens.</p> <p>4. La art.6:</p> <p>a) La alin. (4), referința la alin. (2) se va substitui cu referința la alin. (3) or, cerințele pe care trebuie să le întrunească prestatorul de servicii sunt indicate la alin.(3).</p> <p>b) La alin. (5) referința la documentele menționate la alin. (3) lit. b)-g) se va revizui, or, la alin. (3) lit. b)-g) nu se enumeră documente.</p>	<p>Se acceptă. Noțiunea a fost exclusă din proiect.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Referința la alin. (3) a fost substituită cu referința la alin. (4) lit. b)-g).</p>
--	---	--

	<p>c) La alin. (7) cuvântul „calendaristice” se va exclude ca fiind inutil, reprezentând regula generală de calculare a termenului. În actele normative se specifică tipul zilelor doar în cazul în care termenul în care urmează a fi îndeplinite anumite acțiuni se referă la anumite zile concrete (de exemplu: lucrătoare, etc.) (obiecție valabilă și la alin. (8), (9), art. 37 alin. (2) lit. a)).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>d) La alin. (8) se va preciza autoritatea competentă să stabilească modelul certificatului de acreditare.</p>	<p>Se acceptă. Textul „de modelul stabilit” a fost substituit cu textul „modelul căruia este stabilit de organul de supraveghere și control”.</p>
	<p>e) Potrivit art. 8 alin. (4) din Legea nr. 160/2011 privind reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător, autoritatea emitentă este obligată să elibereze duplicatul actului permisiv în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de eliberare a duplicatului și a documentului care confirmă achitarea taxei pentru eliberarea duplicatului, dacă legea prevede o astfel de taxă. Având în vedere prevederea legală enunțată supra, dispoziția de la alin. (14) din proiectul legii potrivit căreia duplicatul certificatului de acreditare se eliberează în termen de 5 zile lucrătoare în baza cererii depuse urmează a fi revizuită or, la elaborarea actului normativ se va respecta principiul coerenței. Totodată, în proiectul legii se va indica dacă la eliberarea duplicatului certificatului de acreditare se va achita sau nu taxa de stat.</p>	<p>Se acceptă. Alin. (14), după textul „i se eliberează” a fost completat cu textul „, gratuit”, iar textul „5 zile” a fost substituit cu textul „3 zile”.</p>
	<p>Totodată, cuvintele „al certificatului” vor fi succedate de cuvintele „de acreditare” or, aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceeași termeni.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>

	<p>5. La art. 8:</p> <p>a) La alin. (1) lit. j) din sintagma „legislația în vigoare”, cuvintele „în vigoare” se vor exclude ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment (obiecție valabilă și la art. 8 alin. (2) lit. d)).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>b) La alin. (2) lit. a) cuvintele „a prestatorului de servicii de încredere calificat acreditat” urmează a fi excluse ca fiind inutile (obiecție similară și la lit. h)).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>6. În conformitate cu art. 51 alin. (5) și (6) din Legea nr. 100/2017, articolul poate fi divizat în alineate. Alineatele sunt înseminate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde. Alineatul poate fi divizat în litere care sunt înseminate succesiv cu litere latine mici urmate de o paranteză. În cazul unei structuri complexe a actului normativ, alineatul poate fi divizat mai întâi în puncte înseminate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. La rândul lor punctele, pot fi divizate în litere înseminate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. Prin urmare, la art. 15, alineatul unic nu se va numerota, acesta se va diviza în puncte înseminate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe urmate de o paranteză, iar punctele se vor diviza în litere înseminate succesiv cu litere latine mici urmate de o paranteză (obiecție valabilă și pentru alte cazuri în care elementele structurale au fost numerotate cu liniuțe).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>

<p>7. La art. 17, principiile enumerate nu corespund noțiunii de principiu, motiv pentru care se vor revizui. Se va ține cont că, nu toate regulile aplicabile la utilizarea semnăturii electronice și a sigiliului electronic pot fi ridicate la nivel de principiu (obiecție similară și la art. 35 alin. (7)).</p>	<p>Se acceptă parțial. La art. 35 alin. (7) cuvântul „principii” a fost substituit cu cuvântul „reguli”. Totodată, normele stabilite la art. 17 reprezintă reguli esențiale, fundamentale, conform cărora este utilizată semnătura electronică sau sigiliul electronic, motiv din care acestea au fost ridicate la nivel de principii.</p>
<p>8. La art. 24, noțiunea „certIFICATELE pentru semnături sau sigilii electronice calificate” se va substitui cu noțiunea „certIFICATELE calificate pentru semnături sau sigilii electronice” astfel cum este indicat în denumirea articolului or, aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceeași termeni.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
<p>9. Prevederile de la art. 26 alin. (1) lit. d), e) și f) nu se integrează armonios în text. Prin urmare, propunem revizuirea acestora.</p>	<p>Se acceptă. La lit. d) textul „să ofere” a fost substituit cu textul „oferă”, iar textul „să facă” a fost substituit cu textul „face”. Lit. e) a fost a fost expusă în următoarea redacție: „e) semnătura electronică sau sigiliul electronic este creat numai după confirmarea de către semnatar sau creatorul unui sigiliu a operațiunii de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic;” La lit. f) textul „să confirme” a fost substituit cu textul „confirmă”.</p>
<p>10. La art. 30 alin. (2) lit. a) cuvintele „și date” se vor exclude ca fiind inutile.</p>	<p>Nu se acceptă. Norma este preluată din Regulamentul UE 910/2014, iar cuvintele „și date” semnifică informații de orice tip.</p>

<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>	<p>11. La art. 34 alin. (2) lit. k) din proiectul legii, noțiunea „autoritățile de protecție a datelor” se va substitui cu noțiunea „autoritatea națională pentru protecția datelor cu caracter personal”, astfel cum este indicat în Legea nr. 182/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția datelor cu Caracter Personal structurii, personalului-limită și modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția datelor cu Caracter Personal. În acest sens menționăm că, în procesul de armonizare a legislației naționale cu legislația UE este necesară nu transpunerea literală a prevederilor regulamentelor, ci elaborarea textelor normative prin raportarea la legislația națională, precum și respectarea rigorilor normative din punct de vedere al expunerii. Transpunerea ar trebui să constea nu în reproducerea normei Uniunii Europene ad litteram, ci în redarea sensului reglementării, în formularea unei soluții juridice identice, fie ajustate relațiilor naționale.</p>
<p>Se acceptă. Textul „, dacă actele normative în domeniul serviciilor de încredere nu prevăd altfel” a fost exclus.</p>	<p>12. La art. 36: La alin. (3) se va ține cont că, un act normativ subsecvent legii nu va putea prevedea un termen mai mare de 2 luni pentru suspendarea acreditării (a se vedea art. 3 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 100/2017).</p>
<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>	<p>La alin. (5), cuvintele „în temeiul hotărârii instanței de judecată ierarhic superioare care a emis hotărârea de suspendare a acreditării” urmează a fi succedate de cuvintele „sau a instanței de judecată ierarhic superioare”, astfel cum este indicat în Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.</p>
<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>	<p>13. La art. 38 alin. (2), cuvintele „organului de supraveghere” vor fi succedate de cuvintele „și control”.</p>

	<p>14. Art. 52 alin. (3), art. 53 alin. (1) și art. 54 alin. (1) referitor la răspunderea civilă, contravențională sau penală conform legislației urmează a fi excluse, având caracter declarativ și superfluu. Tragerea la răspundere se va efectua în temeiul normelor materiale și de procedură, în funcție de tipul răspunderii.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>15. La art. 53 alin. (4) norma necesită a fi revizuită pornind de la prezumția nevinovăției.</p>	<p>Nu se acceptă. Norma menționată transpune reglementarea UE. Totodată, în situația prevăzută de proiectul de lege nu se reglementează relații penale sau contravenționale, care impun respectarea prezumției nevinovăției, în contextul atragerii la răspundere. Concomitent, prestatorul de servicii de încredere, fiind acreditat să desfășoare o activitate specifică, datorită mecanismelor și procedurilor implementate în conformitate cu cerințele organului de supraveghere și control, deține toate probele pentru răsturnarea prezumției vinovăției. Acest fapt impune stabilirea unui sistem de protecție, care ar face imposibilă apariția unor situații ce pot cauza daune de intenție sau neglijență beneficiarilor.</p>
	<p>16. La art. 55:</p> <p>a) Denumirea articolului nu coincide cu denumirea capitolului, prin urmare, cuvântul „finale” va fi succedat de cuvintele „și tranzitorii”.</p> <p>b) La alin. (1) subliniem că formularea „întă în vigoare la 6 luni de la data publicării” este defectuoasă, fiind necesar a se substitui textul „la 6 luni” cu textul „la expirarea a 6 luni”. Totodată, cuvântul „publicării” va fi succedat de cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” (obiecție similară și la alin. (5)).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>

<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii Nr. 08-4392 din 21.07.2020</p>	<p>c) Referința la Legea privind semnătura electronică și documentul electronic se va expune ținând cont de prevederile art. 55 alin. (5) din Legea nr.100/2017, astfel încât la indicarea datei adoptării actului normativ să se indice numărul de ordine ca element de identificare, la care să se adauge anul în care acesta a fost adoptat, fiind despărțite de o bară „/”.</p> <p>d) La sursa publicării Legii nr. 91/2014 la numărul articolului, textul „art/710” se va substitui cu textul „art. 397”.</p> <p>e) La alin. (3) lit. a), cuvântul „propuneri” va fi succedat de cuvântul „Parlamentului”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii Nr. 08-4392 din 21.07.2020</p>	<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii a examinat proiectul de hotărâre al Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (nr. unic 480/SIS/2020) și comunică susținerea acestuia cu următoarele propuneri.</p> <p>1. În clauza de armonizare considerăm oportună stipularea că proiectul creează cadrul necesar aplicării Regulamentului (UE) nr. 910/2014, dat fiind faptul că proiectul de lege conține norme legale care excedă domeniul de reglementare al Regulamentului UE menționat (regimul juridic al documentelor electronice și circulației electronice ale acestora).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>2. La articolul 3. alin. (2) se propune completarea cu un alineat nou în următoarea redacție: „d) certificatul este eliberat de un prestator de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau sediul într-un stat membru al Uniunii Europene.”. Dat fiind faptul că proiectul de lege se bazează pe prevederile și cerințele stipulate în Regulamentul (UE) nr. 910/2014, este absolut justificat recunoașterea</p>	<p>Nu se acceptă. Recunoașterea unilaterală a certificatelor cheilor publice eliberate în statele UE nu va facilita tranzațiile electronice transfrontaliere cu parteneri din țările UE, or, o tranzație poate avea loc între cel puțin două părți și presupune recunoașterea serviciilor în mod bilateral, iar Republica Moldova la moment nu este parte a Uniunii Europene.</p>

	<p>certificatelor cheilor publice eliberate de către prestatorii de servicii de încredere certificați și acreditați în baza aceluiași cerințe de către autoritatea competentă din UE. Norma legală va facilita tranzacțiile electronice transfrontaliere cu parteneri din țările UE.</p>	
<p>3. Cu referire la prevederile alineatului (3) al articolului 3, considerăm că necesită clarificare ce anume se urmărește să fie recunoscut reciproc, dat fiind faptul că recunoașterea reciprocă vizează anume certificatele cheilor publice eliberate în străinătate și utilizate la crearea semnăturii electronice și sigiliului electronic, precum și documentelor electronice în care acestea sunt aplicate. Astfel, stipularea recunoașterii „serviciilor electronice de încredere” este prea generală.</p>	<p>Nu se acceptă. Norma de la alin. (3) urmează a fi interpretată prin prisma prevederilor de la alin. (1) și (2) al aceluiași articol. Astfel, norma menționată stabilește clar că în cazul în care serviciul sau documentul electronic străine este recunoscut în Republica Moldova în conformitate cu alin. (2), acestea nu pot fi considerate lipsite de putere juridică doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin.</p>	
<p>4. La articolul 5, urmează de specificat în mod clar tipizarea prestatorilor serviciilor de încredere. Or, acestea vor fi de două tipuri, necalificați și calificați. Totodată, acei calificați vor fi de fapt acei acreditați de către organul de supraveghere și control, fiind si luați la evidentă.</p>	<p>Se acceptă. Articolul 5 a fost completat cu un alineat nou cu următorul conținut: „Prestatorii de servicii de încredere pot fi calificați sau necalificați”</p>	
<p>5. La articolul 7 alineatul (1) activitățile enumerate pentru a fi desfășurate de către prestatorul serviciilor de încredere urmează a fi racordate la definiția serviciilor de încredere stipulată la art.2, or, serviciile de încredere presupun o gamă mai largă de activități care urmează a fi stipulate în alineatul respectiv. La fel și obligațiile prestatorului serviciilor de încredere menționate în art.8 urmează a fi extinse și adaptate la gama de servicii pe care acesta va presta.</p>	<p>Nu se acceptă. La art. 7 alin. (1) lit. d) printre activitățile prestatorului se enumeră prestarea, în bază de contract servicii de încredere, iar la art. 2 este dată noțiunea serviciilor de încredere și în ce constă acestea.</p>	

<p>6. La art.12 urmează a fi stipulat expres că cheia publică și cheia privată sunt utilizate la crearea semnăturii electronice și sigiliului electronic și nu a serviciului de încredere care integrează mai multe categorii de servicii (marca temporală, distribuție electronică, autentificare pagini web, păstrarea semnături și sigilii electronice).</p>	<p>Nu se acceptă. La baza serviciilor de încredere reglementate în proiect se află infrastructura cheilor publice, or, certificatele cheilor publice sunt utilizate nu doar la crearea semnăturii electronice și sigiliului electronic</p>
<p>Totodată, urmează a fi prevăzută tehnologia semnăturii electronice mobile, situația când prestatorul serviciilor de încredere asigură persoanei fizice inițierea procedurii de creare a cheii private și a cheii publice.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat conform obiecției la acest subiect, înaintate de Agenția de Guvernare Electronică și va permite crearea semnăturii electronice la distanță.</p>
<p>7. La art.19 alin.(1) lit. b) urmează să se facă referință la prestatorul de servicii de încredere acreditat (calificat).</p>	<p>Nu se acceptă. În articolul menționat se face mențiune despre toate tipurile de semnături electronice sau sigilii electronice, care pot fi create de către părți în baza acordurilor încheiate conform art. 25 alin. (2).</p>
<p>La alin (2) urmează a fi specificată echivalarea valorii juridice a sigiliului electronic calificat cu sigiliul umed aplicat pe suport material.</p>	<p>Nu se acceptă. Sigiliul electronic nu reprezintă echivalentul ștampilei umede. Totodată, conform art. 39 alin. (5), în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul pe suport de hârtie să fie autentificat cu ștampilă, documentul electronic semnat cu semnătura electronică sau sigilat cu sigiliul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerințe.</p>
<p>8. Redacția art.28 lit. f) urmează a fi adusă în corespundere cu art.26 care nu prevede cerințe separate pentru dispozitive calificate de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice.</p>	<p>Se acceptă parțial. Litera f) a fost adusă în corespundere cu art. 2 și 26, astfel, textul,, dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificat” a fost substituit cu textul „dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate”</p>
<p>9. Cu referire la prevederile art.42 alin. (2) se recomandă definirea la art. 2 a noțiunii „dispozitiv de verificare a semnăturilor si sigiliilor electronice”</p>	<p>Se acceptă.</p>

		<p>Proiectul a fost completat în articolul 2 cu noțiunea de „dispozitiv de verificare a semnăturilor și sigiliilor electronice” cu următorul cuprins;</p> <p>„<i>dispozitiv de verificare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic</i> – software sau hardware configurat, utilizate pentru punerea în aplicare a datelor de verificare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic”.</p>
<p>Ministerul Finanțelor Nr. 29/1700 din 31.07.2020</p>	<p>Lipsa de obiecții și propuneri.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2-4749 din 10.08.2020</p>	<p>În conținutul articolului 2 se regălesc noțiuni care se definesc în sensul prezentei legi. Analiza noțiunilor denotă faptul că unele din acestea sunt cuprinse și în alte acte legislative, spre exemplu, Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică, Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, Hotărârea Guvernului nr.405/2014 privind serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), Hotărârea Guvernului nr. 1090/2013 privind serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass). În acest context, propunem a uniformiza cadrul legal național prin utilizarea unor și aceleași noțiuni care redau același fenomen în vederea excluderii interpretărilor ambigue și confuze.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Noțiunile expuse în art. 2 al proiectului național sunt expuse în conformitate cu prevederile Regulamentului UE 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE (în continuare <i>Regulamentul UE 910/2014</i>). Noțiunile expuse în actele normative menționate se referă în exclusivitate la serviciul de semnătură electronică și nu la întregul spectru de servicii electronice de încredere prevăzute de proiect. La necesitate, actele menționate vor fi modificate în conformitate cu noile prevederi, după cum stabilește art. 55 alin. (3) din proiect. Totodată, spre exemplu, art. 3 al Legii nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, stabilește că noțiunea de „document electronic” se definește astfel cum este definit la art.2 din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care va fi abrogată ca urmare a adoptării proiectului de lege.</p>

<p>Semnificația noțiunii de „document electronic” nu prevede careva specificații concrete referitoare la ce este un „document electronic” și în ce condiții poate fi utilizat. Analizând normele statuate la art. 41 și art. 45 din proiect, propunem redefinirea noțiunii de „document electronic”.</p>	<p>Nu se acceptă. Noțiunea este preluată din Regulamentul UE 910/2014 iar conținutul acesteia nu contrazice prevederilor art. 41 și 45 din proiect, ci din contra este completată de acestea, stabilind, printre altele, cerințele față de un document electronic.</p>
<p>Clasificarea enumerată la art. 18 este incompletă din considerentul că în legislația națională se face referință și la „semnătura electronică avansată calificată”. Astfel, urmează de analizat dacă „semnătura electronică avansată calificată” reprezintă unul din tipurile de semnături electronice și sigilii electronice, ale căror principii și mecanisme de utilizare sunt reglementate de legea prenotată.</p>	<p>Nu se acceptă. Noțiunea de „semnătura electronică avansată calificată” se utilizează în legislația națională în conformitate cu Legea nr.91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care va fi abrogată ca urmare a adoptării proiectului de lege. După efectele sale, semnătura electronică avansată calificată, reglementată de Legea 91/2014, reprezintă semnătura electronică calificată, reglementată de proiect.</p>
<p>Deși la articolul 27 este utilizată noțiunea de „dispozitiv de verificare a semnăturii sau sigiliului electronic”, în conținutul articolului 2 nu se regăsește semnificația noțiunii.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>La articol 46 și articolul 49 nu este clară semnificația noțiunilor de „purtător material” și „suport material”. Astfel, se crează confuzie în privința utilizării acestor termeni, fie că se referă la un dispozitiv de stocare a datelor în formă electronică, fie că la date înregistrate pe suport de hârtie. În esență, considerăm că noțiunile reprezintă același lucru, reprezentând o tautologie.</p>	<p>Se acceptă. La art. 49, textul „pe suport material” a fost exclus.</p>
<p>În ceea ce privește efectuarea expertizei anticorupție asupra proiectului (număr unic 480/SIS/2020), Vă comunicăm că proiectul nu conține avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare și sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că redacția proiectului poate suferi ulterior modificări și completări. În</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>vederea excluderii neconcordanțelor între constatările expertizei anticorupție și prevederile proiectului definitiv, comunicăm că expertiza sus-citată se va efectua conform Legii integrității nr. 82/2017. Potrivit art. 28 alin. (4) din legea menționată, „Expertiza anticorupție, cu excepțiile stabilite la alin.(2) și (3), se efectuează de către Centrul Național Anticorupție doar asupra proiectului definitiv în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. În cazul proiectelor inițiate de Guvern, acestea se consideră definitive înainte de a fi transmise spre expertiza juridică, iar în cazul inițiativelor altor categorii de autori – după înregistrarea proiectelor în Parlament”. Reieșind din cele expuse, solicităm expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție, a proiectului definitiv, pentru efectuarea expertizei anticorupție.</p>	
<p>Agenția de Guvernare Electronică Nr. 3007-73 din 07.08.2020</p>	<p>Cu referire la indicația Cancelariei de Stat nr.18-23-5661 din 02.07.2020, Agenția de Guvernare Electronică (AGE) a examinat proiectul hotărârii privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020), autor – Serviciul de Informații și Securitate, și, în limitele competențelor instituției, comunică că susține necesitatea implementării Acquis-ului comunitar în domeniul identificării electronice și prestării serviciilor de încredere în vederea sporirii încrederii în tranzacțiile electronice și asigurării interacțiunii sigure între cetățeni, întreprinderi și autorități publice, contribuind astfel la creșterea eficienței serviciilor electronice din sectorul public și privat. Totodată, la definitivarea proiectului de lege, considerăm necesar să se țină cont de următoarele obiecții și propuneri:</p> <p>I. OBIECȚII CONCEPTUALE</p> <p>1. Pentru atingerea dezideratelor urmărite prin aprobarea și implementarea respectivului proiect, până la definitivarea</p>	<p>Se ia act.</p>

	<p>acestui și transmiterea spre aprobare, considerăm oportună examinarea și aprobarea unor decizii de ordin conceptual referitoare la aspectele privind:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posibilitatea de a identifica și verifica de la distanță identitatea unei persoane prin utilizarea soluției – eKYC (Electronic Know Your Customer). - posibilitatea de a semna de la distanță documente cu valoare juridică, fără utilizarea unui token sau drivere speciale prin utilizarea unei soluții similare platformei de autentificare și semnătură digitală SplitKey. - asigurarea neutralității tehnologice a cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere. - revizuirea cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere prin ajustarea acestuia la modelul e-IDAS. - excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le au în cadrul unei persoane juridice. 	
	<p>2. Identificarea și verificarea de la distanță a identității unei persoane prin utilizarea soluției – eKYC (Electronic Know Your Customer).</p> <p>Din prevederile cuprinse în proiectul de lege examinat, rezultă că obținerea unui certificat calificat al cheii publice și implicit beneficierea de servicii de încredere calificate poate fi realizată de la distanță, doar după ce apriori, prestatorul de servicii de încredere calificat a verificat identitatea persoanei prin prezența fizică a acesteia [art. 8 alin. (2) lit. d) din proiect].</p> <p>În acest fel, în mod nejustificat se exclude posibilitatea persoanei de a obține un certificat calificat de la distanță, în pofda faptului că sunt deja disponibile soluții, care ar permite identificarea și verificarea identității persoanei la un</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea este prematură, or, Reglementarea europeană stabilește dreptul statelor membre de a utiliza alte metode de identificare doar după reglementarea acestora. Legislația Republicii Moldova nu reglementează în prezent alte metode sigure de identificare a persoanei, iar acceptarea redacției propuse va duce inevitabil la apariția posibilităților de fraudare și ca urmare la scăderea nivelului de încredere a cetățenilor în serviciile electronice.</p>

nivel ridicat de siguranță și fiabilitate, îndeplinind aceleași standarde de siguranță ca și metodele tradiționale.

Precizăm faptul că utilizarea soluției eKYC (Electronic Know Your Customer) pentru identificarea și verificarea identității este pe deplin conformă cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE [în continuare – Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS)]. Conform art. 24 pct. (1) lit.(d) din Regulamentul respectiv, verificarea de către prestatorul de servicii de încredere calificat a informațiilor referitoare la identitatea și atributele specifice ale persoanei fizice sau juridice căruia urmează să-i fie emis un certificat calificat poate fi realizată inclusiv „prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică”.

Prin urmare, adoptarea proiectului în redacția actuală ar exclude nejustificat și contrar logicii expuse în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), utilizarea unor soluții tehnice viabile, care pot asigura obținerea unui certificat calificat fără necesitatea prezenței fizice la oficiul prestatorului de servicii de încredere, cu asigurarea unui nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică. În acest sens propunem completarea art. 8 alin. (2) lit. d) din proiectul de lege cu un nou alineat cu următorul cuprins: „- prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilității, cu prezența fizică. Nivelul de asigurare echivalent este confirmat de un organism de evaluare a conformității, în conformitate cu cerințele Organismului de supraveghere.”

3. Semnarea electronică de la distanță a documentelor cu valoare juridică, fără utilizarea unui token sau drivere speciale utilizând soluții similare platformei de autentificare și semnătură digitală SplitKey.

Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) stabilește la art. 25 pct. (2) că o semnătură electronică calificată are efectul juridic echivalent al unei semnături olografe. Potrivit aceluiași document, semnătura electronică calificată la distanță – al cărei mediu este gestionat în numele semnatarului de un prestator de servicii de încredere – se bucură de același nivel de recunoaștere juridică ca semnătura electronică cu utilizarea unui token.

În esență proiectul de lege supus avizării nu stabilește careva restricții evidente în utilizarea semnăturii electronice calificate la distanță, totuși, o serie de prevederi descriu tehnologic modelul tradițional de semnătură electronică prin utilizarea unui token. Astfel, apreciem că faptul dat va contribui la obstrucționarea implementării unor soluții noi de semnătură electronică la distanță, fără necesitatea utilizării unui token sau a unor drivere speciale.

Spre ex. art. 12 alin. (4) din proiectul legii, prevede că „cheia privată este păstrată și utilizată exclusiv de către titular, într-un mod ce exclude accesul la ea al altei persoane”. Or, în cazul tehnologiei de identitate digitală SplitKey, cheia privată nu este păstrată pe un singur dispozitiv, cel al utilizatorului, dar ca soluție bazată pe criptografie, soluția SplitKey partajează responsabilitatea protejării cheilor private între mai multe dispozitive, ceea ce înseamnă o dependență limitată de securitate a dispozitivului utilizatorului final. Tot din perspectiva dezvoltării și utilizării soluției de tipul SplitKey, calificăm și art. 22 lit. c) din proiectul legii ca fiind unul restrictiv. Potrivit acestei prevederi semnătura electronică sau sigiliul electronic avansat trebuie să întrunească cumulativ o serie de cerințe, inclusiv și faptul că trebuie să fie creată prin

Se acceptă.

Proiectul a fost completat corespunzător.

La art. 12 alin. (4) textul „păstrată și” a fost exclus.

La art. 22 lit. c) a fost expus în următoarea redacție:

„c) este creată utilizând date de creare a semnăturilor electronice pe care semnatarul le poate utiliza, cu un nivel ridicat de încredere, exclusiv sub controlul său”.

mijloace controlate exclusiv de titular, ceea ce în cazul soluției SplitKey nu este posibil.

Prin urmare, pentru a asigura corespunderea cadrului normativ național, Acquis-ului comunitar în materie de prestare a serviciilor de încredere calificate și pentru a oferi posibilitatea dezvoltării și implementării soluțiilor ce asigură semnarea electronică calificată la distanță, fără necesitatea utilizării unui token sau drivere speciale, considerăm că proiectul de lege urmează a fi revizuit. În acest context, recomandăm excluderea sau redactarea prevederilor care descriu modelul tradițional de semnătură electronică.

4. Neutralitatea tehnologică a cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Unul din obiectivele urmărite prin aprobarea Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) a fost asigurarea neutralității cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Spre deosebire de Directiva 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice care într-o oarecare măsură avea un caracter restrictiv în privința tipurilor de tehnologii de semnătură accesibile, Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) cuprinde reglementări permissive, menite să faciliteze utilizarea semnăturilor electronice prin stabilirea criteriilor de fiabilitate tehnică pentru echivalarea semnăturilor electronice și cele olografe. Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) se bazează pe principiile fundamentale stabilite de Legea model privind semnăturile electronice (MLES) elaborată de Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL).

MLES se bazează pe principiile fundamentale comune tuturor textelor UNCITRAL referitoare la comerțul

Nu se acceptă.

Proiectul nu delimitează algoritmele care trebuie să fie utilizate, doar stabilește că funcționarea serviciilor de încredere se bazează pe infrastructura cheilor publice, fapt care corespunde reglementărilor Regulamentului UE 910/2014. La baza semnăturii electronice (inclusiv PGP) stă perechea de chei – privată și publică, indiferent de standardul și algoritmul care va fi utilizat în procesul creării semnăturii electronice.

	<p>electronic, și anume nediscriminarea, neutralitatea tehnologică și echivalența funcțională.</p> <p>Astfel, având la bază principiile fundamentale trasate de MLES, Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) în ceea ce privește îndeplinirea funcției de semnătură într-un mediu electronic, prevede o abordare neutră din punct de vedere tehnologic, care evită să favorizeze utilizarea a oricărei tehnologii sau procese specifice. Aceasta înseamnă, în practică, că statele ce transpun respectivele documente în legislația națională vor recunoaște atât semnături digitale bazate pe criptografie (cum ar fi infrastructura cu cheie publică - PKI), cât și semnături electronice folosind alte tehnologii (ex. Pretty Good Privacy - PGP).</p> <p>În redacția actuală, proiectul de lege poate fi calificat ca fiind unul restrictiv. Din prevederile incluse în proiectul de lege derivă cu certitudine faptul că singura tehnologie care poate fi aplicată în cazul semnăturilor electronice calificate este cea bazată pe infrastructura de cheie publică (PKI). Or, o astfel de abordare încalcă principiul neutralității tehnologice, nefiind, astfel, conformă Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), document care se urmărește a fi transpus în legislația națională prin proiectul de lege examinat.</p> <p>Având, în vedere cele menționate supra, subliniem faptul că prevederile cuprinse în proiectul de lege care descriu tehnologia bazată pe infrastructura cheie publică (spre ex. art. 11-16, 23 etc.), necesită a fi revizuite și expuse după modelul Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) și Legea model privind semnăturile electronice (MLES) elaborată de Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL).</p>	
	<p>5. Cadrul instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere propus în proiectul de lege este</p>	<p>Nu se acceptă. Pe teritoriul RM desfășurarea activității de prestare a serviciilor publice, este supusă acreditării/licențierii.</p>

similar cu cel actual, reglementat prin Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care într-o oarecare măsură corespunde Directivei 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice. Conform art. 26 din Legea nr. 91/2014, acreditarea prestatorului de servicii de certificare se efectuează de către organul competent, și anume Serviciul de Informații și Securitate.

Acreditarea prestatorilor de servicii de încredere era prevăzută și de textul Directivei 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice. Totodată, prevederile respectivului document ofereau posibilitatea fiecărui stat de a introduce un sistem adecvat care să permită supravegherea prestatorilor de servicii de certificare stabiliți pe teritoriul său.

Prin aprobarea Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) s-a renunțat la mecanismul de acreditare a prestatorilor serviciilor de certificare și a fost instituit un model de supraveghere ex ante și ex post al prestatorilor de servicii de încredere.

Astfel, potrivit art. 17 din Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), statele sunt obligate să desemneze un organism de supraveghere a prestatorilor de servicii de încredere. Supravegherea prestatorilor de servicii calificați stabiliți pe teritoriul statului urmând a fi realizată prin intermediul activităților de supraveghere ex ante și ex post, în vederea asigurării că serviciile de încredere calificate pe care le prestează, îndeplinesc cerințele stabilite de regulament.

Inițierea unui serviciu de încredere calificat, conform art. 21 din Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează prin transmiterea de către prestatorul de servicii de încredere în adresa organismului de supraveghere a unei

Excluderea controlului în prestarea serviciilor de încredere și permiterea funcționării fără autorizație va reduce considerabil nivelul de încredere a acestora.

notificări însoțite de un raport de evaluare a conformității. Organismul de supraveghere verifică dacă prestatorul de servicii de încredere și serviciile de încredere prestate de acesta respectă cerințele prevăzute în regulamentul și, în special, cerințele pentru prestatorii de servicii de încredere calificați și pentru serviciile de încredere calificate prestate de aceștia.

Supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați, conform art. 20 din Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează de organismul de supraveghere. Acesta are dreptul să efectueze un audit sau să solicite unui organism de evaluare a conformității să efectueze o evaluare a conformității privind prestatorii de servicii de încredere calificați, pe cheltuiala prestatorilor de servicii de încredere respectivi, pentru a confirma că aceștia și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute de regulament. Totodată, prestatorii de servicii de încredere calificați sunt auditați, pe propria cheltuială, cel puțin o dată la 24 de luni, de către un organism de evaluare a conformității. Scopul auditului este de a confirma că prestatorii de servicii de încredere calificați și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute în regulament.

Din cele menționate supra, rezultă că în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestora urmează să fie implicate două organisme diferite cu responsabilități și statute distincte.

Organismul de supraveghere – organism național desemnat de stat pentru realizarea activităților de supraveghere în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Organisme de evaluare a conformității – organisme acreditate care efectuează activități de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați.

Prin proiectul de lege supus avizării, contrar modelul reglementat de Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) se propune păstrarea unui model de acreditare, supraveghere și control în care funcțiile de evaluarea a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați, acordarea statutului de prestatori de servicii de încredere calificați și supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați să se realizeze de un singur organism de stat, căruia îi este atribuit și calitatea de prestator de servicii de încredere calificat de nivel superior, prin intermediul mecanismelor de acreditare și control, și nu prin realizarea auditurilor realizate de organisme independente.

În acest sens, în condițiile în care aspirăm și pretindem să implementăm Acquis-ului comunitar în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că actualul model instituțional și funcțional de acreditare, supraveghere și control a prestatorilor de servicii de încredere calificați urmează a fi revizuit și ajustat la cerințele Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS).

6. Excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice.

Din analiza prevederilor incluse în proiectul de lege rezultă o serie de dispoziții care generează premise pentru eliberarea în continuare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului.

Astfel, în pofida faptului că Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) nu prevede careva restricții în materie de utilizare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică, proiectul de lege conține norme pentru aplicarea

Nu se acceptă.

Includerea unor restricții de utilizare a certificatelor cheilor publice este opțională și nu obligatorie. Totodată, o asemenea posibilitate este prevăzută și de standardele internaționale (ex. IETF RFC 3647 Internet X.509 Public Key Infrastructure Certificate Policy and Certification Practices Framework).

restricțiilor privind utilizarea certificatului cheii publice. Totodată, art. 11 alin. (2) lit. g) din proiect, stabilește că certificatul cheii publice trebuie să conțină restricții privind utilizarea certificatului cheii publice și/sau limitele valorii operațiunilor în care acesta poate fi utilizat, dacă acestea se aplică.

În aceeași accepțiune, prevederea cuprinsă în art. 11 alin. 3) lit. b) stabilește că certificatul calificat al cheii publice trebuie să conțină informația, atunci când este cazul, privind o calitate specială a titularului, în funcție de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul.

De asemenea, art. 11 alin. (7) prevede că prestatorul de servicii de încredere, de comun acord cu titularul certificatului cheii publice, poate indica în certificatul cheii publice cazurile în care certificatul respectiv va putea fi utilizat, precum și unele restricții cu privire la utilizarea acestuia. Art. 14 alin. (2) lit. b) prevede că revocarea certificatului cheii publice se realizează la cererea conducătorului persoanei juridice în care activează titularul certificatului cheii publice, în cazul certificatelor eliberate pentru exercitarea atribuțiilor funcționale.

Având în vedere necesitatea de a preveni perpetuarea actualei practici vicioase de eliberare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice, considerăm că prevederile enunțate supra, urmează a fi excluse. Or, o asemenea abordare este în contradicție, inclusiv cu prevederile art. 42 alin. (1) din proiectul legii, care stabilește că documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie (...).

Astfel, valabilitatea unui document semnat electronic este condiționată de existența unui drept sau a unei împuterniciri

	<p>a semnatarului și nu de eventuale restricții sau condiționalități stabilite prin certificatul de cheie publică.</p> <p>În acest context, subliniem faptul că în scopul facilitării acordării, verificării și revocării împuternicirilor de reprezentare în bază de semnătură electronică, în conformitate cu prevederile art. 12 din Legea nr. 91/2014, Guvernul a instituit Sistemului informațional automatizat „Registrul împuternicirilor de reprezentare în bază de semnătură electronică” (MPower). SIA „MPower” permite crearea, administrarea și interogarea împuternicirilor de reprezentare, într-un mod complet ghidat și electronic, folosind avantajele certificatelor digitale și garanțiile juridice existente.</p>	
	<p>II. OBIECTII ȘI PROPUNERI DE CONȚINUT LA PROIECTUL DE LEGE</p> <p>7. La art. 2 din proiect:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definiția noțiunii „certificat pentru sigiliu electronic” urmează a fi revizuită și expusă într-o redacție similară cu cea cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), după cum urmează: „atestare electronică care face legătura între datele de validare a sigiliului electronic și o persoană juridică și care confirmă numele persoanei respective”; 	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic” propunem să fie revizuită și expusă în următoarea redacție „software sau hardware configurat, utilizat pentru a crea o semnătură electronică sau un sigiliu electronic”. <p>Menționăm că utilizarea noțiunilor „hardware” și „software” în proiectul Legii în dauna noțiunilor „mijloc tehnic” și „program” oferă claritate și previzibilitate, fiind totodată în aliniere cu prevederile Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS).</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat corespunzător.</p>

	<p>În acest sens, în conținutul proiectului, textul „mijloace tehnice” va fi substituit cu cuvântul „hardware” și, respectiv, cuvântul „program” cu cuvântul „software”.</p> <p>Obiecția respectivă este valabilă și în cazul definiției noțiunilor „produs” și „produs asociat”.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate” propunem să fie revizuită și expusă în următoarea redacție: „hardware și/sau software care întrunesc cerințele prevăzute de art. 26 și sunt utilizate pentru a crea o semnătură electronică sau sigiliu electronic”; 	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Noțiunea a fost expusă într-o redacție similară cu cea cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - definiția noțiunii „serviciu de încredere” propunem să fie completată după cuvântul prestat cu textul „în mod obișnuit”, în continuare după text. Menționăm că o astfel de abordare este redată și de Regulamentul nr. 910/2014 și ar oferi posibilitatea prestatorilor serviciilor respective ca în anumite situații să presteze în mod gratuit serviciile de încredere; 	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - definiția noțiunii „marcă temporală electronică” urmează a fi revizuită și expusă în mod similar cu cea din Regulamentul nr. 910/2014 și anume „date în format electronic care leagă alte date în format electronic de un anumit moment, stabilind dovezi că acestea din urmă au existat la acel moment”; 	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - în definiția noțiunii „mijloace de identificare electronică”, textul „produsul tehnic și/sau de program” propunem să fie substituit cu textul „unitate materială și/sau imaterială”. Precizăm că expunerea în redacția propusă este identică cu cea utilizată de Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS). 	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	

	<p>- definiția noțiunii „prestator de servicii de încredere”, la final urmează a fi completată cu textul „ca prestator de servicii de încredere calificat sau necalificat”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>- considerăm oportună definirea noțiunilor „semnătură electronică avansată” și „semnătură electronică calificată” cu includerea următoarelor definiții „semnătură electronică ce îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 22” și respectiv „semnătură electronică avansată care este creată de un dispozitiv de creare a semnăturilor electronice calificat și care se bazează pe un certificat calificat pentru semnăturile electronice”;</p>	<p>- din definiția noțiunii „semnatar” se va exclude textul „sau persoană fizică care reprezintă o persoană juridică”, Modificarea respectivă este condiționată de necesitatea de a exclude posibilitatea de eliberare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului. Precizăm că redacția propusă a definiției noțiunii „semnatar”, prin excluderea textului indicat supra este identică cu definiția cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS).</p>	<p>Nu se acceptă. Indicarea funcției nu este obligatorie, ci opțională.</p>
<p>- pornind de la rațiunile referitoare la neutralitatea tehnologică, expuse în capitolul I pct. 4 al prezentului aviz, considerăm oportună excluderea definițiilor noțiunilor „certificat al cheii publice”, „certificat calificat al cheii publice” și „titularul certificatului cheii publice”.</p>	<p>- pornind de la rațiunile referitoare la neutralitatea tehnologică, expuse în capitolul I pct. 4 al prezentului aviz, considerăm oportună excluderea definițiilor noțiunilor „certificat al cheii publice”, „certificat calificat al cheii publice” și „titularul certificatului cheii publice”.</p>	<p>Nu se acceptă. Proiectul nu delimitează algoritmele care trebuie să fie utilizate, doar stabilește că funcționarea serviciilor de încredere se bazează pe infrastructura cheilor publice, fapt care corespunde reglementărilor Regulamentului UE 910/2014.</p>
<p>8. La art. 3 ce prevede recunoașterea reciprocă: - la alin. (2) lit. b) se menționează că un prestator de servicii de încredere acreditat cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova poate garanta recunoașterea certificatului cheii publice, eliberat de către un prestator de</p>	<p>8. La art. 3 ce prevede recunoașterea reciprocă: - la alin. (2) lit. b) se menționează că un prestator de servicii de încredere acreditat cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova poate garanta recunoașterea certificatului cheii publice, eliberat de către un prestator de</p>	<p>Nu se acceptă. O prevedere similară se regăsește și în Legea nr. 91/2014. Reglementarea abuzivă a relațiilor contractuale a prestatorilor nu este necesară.</p>

<p>servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat. Însă, nu este clar ce presupune această garanție, care este modul și procedura (sau cine este abilitat să o aprobe) prin care activitatea respectivă se va realiza;</p>	
<p>- la alin. (3) se prevede că „serviciile electronice de încredere și documentul electronic nu pot fi considerate lipsite de putere juridică doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin”. Însă la alin. (2) sunt prevăzute cazurile în care certificatul cheii publice eliberat de către un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat este recunoscut ca fiind echivalent, din punctul de vedere al efectelor juridice, cu certificatul cheii publice eliberat de un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova. Astfel, ridică semne de întrebare compatibilitatea normelor sus-menționate.</p>	<p>Nu se acceptă. Normele de la alin. (3) se vor aplica în colaborare cu cele de la alin. (2). Astfel, odată ce certificatul cheii publice sau serviciul de încredere este recunoscut prin respectarea unui din cazurile expuse la alin. (2), nu va putea fi invocată lipsa puterii juridice a acestuia doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin, or certificatul în cauză rămâne a fi eliberat în conformitate cu normele străine.</p>
<p>9. La art. 6, considerăm oportună includerea doar a prevederilor de ordin conceptual, reglementările metodologice referitoare la condițiile acordării statutului de prestator de servicii de încredere calificat urmând a fi aprobate prin acte subsecvente legii. În context, condițiile și procedura acordării, suspendării și retragerii deciziei de acordare a calității de prestator calificat de servicii de încredere, conținutul acestei decizii, durata ei de valabilitate, precum și efectele suspendării și ale retragerii deciziei sau alte detalii conexe, propunem să fie stabilite fie de Guvern, fie de Organismul de supraveghere, prin reglementări, cu respectarea prevederilor Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), precum și a principiilor obiectivității, transparenței, proporționalității și tratamentului nediscriminatoriu.</p>	<p>Se acceptă. Alineatele (3), (4), (5), (6), (8), (9), (10), (11), (12), (14), (16), (17), (18), au fost excluse. Totodată, proiectul a fost completat cu un alineat nou cu următorul conținut: „(5) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere se stabilește prin act normativ al organului de supraveghere și control”. Numerotarea alineatelor a fost modificată corespunzător.</p>

	<p>În accepțiune cu cele expuse anterior, din proiectul de lege urmează a fi excluse prevederile ce se conțin în art. 36 - Suspendarea și reluarea valabilității acreditării și art. 37 - Retragerea acreditării, precum și alte prevederi conexe, care conțin reglementări metodologice specifice procedurii acordării, suspendării și retragerii deciziei de acordare a calității de prestator calificat de servicii de încredere.</p>	<p>Nu se acceptă. Prevederile de la art. 36 și 37 reglementări metodologice.</p>
	<p>În altă ordine de idei, din textul art. 6, propunem să fie excluse alineatele (19) și (20) din care rezultă posibilitatea acreditării voluntare a prestatorilor de servicii de încredere necalificați, pe motivul necorespunderii acestora Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS). Pct. (36) din regulamentul respectiv, stabilește că prestatorii de servicii de încredere necalificați ar trebui să facă obiectul unor activități de supraveghere ex post lejere și bazate pe reacție, justificate de natura serviciilor și a operațiunilor lor. Or, prin normele respective se instituie prevederi din care rezultă posibilitatea realizării unor activități de supraveghere ex ante. Obiecția respectivă este valabilă și în contextul art. 34 alin. (2), lit. b), în partea ce ține de atribuția organului de supraveghere de a efectua acreditarea voluntară.</p>	<p>Se acceptă. Alineatele (19) și (20) au fost excluse. La art. 34 alin. (2) lit. b) textul „, inclusiv voluntară, a” a fost exclus, iar textul întregului proiect redactat.</p>
	<p>10. La art. 7 alin. (1) lit. c), textul „, restabilește valabilitatea certificatelor suspendate” urmează a fi exclus, pe motiv că suspendarea nu afectează valabilitatea certificatelor, iar încetarea suspendării încetează implicit în momentul revocării sau înlăturării temeiului ce a servit pentru emiterea respectivei decizii.</p>	<p>Nu se acceptă. În cazul în care un certificat este suspendat temporal, el își pierde valabilitatea pe perioada de suspendare, fapt care reiese și din art. 28 alin. (5) lit. (a) a Regulamentului UE 910/2014.</p>
	<p>11. La art. 19, considerăm oportună excluderea alineatului (5). Din redacția actuală a prevederii respective nu este clară logica și necesitatea impunerii unei modalități distincte de utilizare a semnăturilor electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public.</p>	<p>Nu se acceptă. Modalitatea distinctă de utilizare a semnăturilor electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public este dictată de statutul acestora. Astfel, beneficiar al serviciului în cazul dat este persoana juridică</p>

	<p>Tot la art. 19, alineatul (6) urmează a fi exclus, pe motiv că e lipsită de sens afirmația că „semnătura electronică și sigiliul electronic nu constituie mijloace de criptare”, în condițiile în care instrumentele respective asigură criptarea informațiilor.</p> <p>12. La art. 35, ce conține reglementări privind controlul de stat în domeniul serviciilor de încredere, există o serie de neclarități. Astfel, din proiectul de lege nu statuează dacă prevederile sus-menționate, cad sau nu sub incidența Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. Or, potrivit art. 35 alin. (1) din proiectul legii, organul de supraveghere și control realizează verificarea privind respectarea cerințelor stabilite de lege la prestarea serviciilor de încredere de către prestatorii acreditați și la acordarea sau prelungirea acreditării. Iar, prestator de servicii de încredere, conform definiției expuse în proiect sunt întreprinzătorul individual sau persoana juridică care prestează servicii de încredere.</p> <p>De asemenea, subliniem că în Anexa la Legea nr. 131/2012, nu este menționat Serviciul de Informații și Securitate ca și organ abilitat cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandate de control, iar la art. 1 alin. (4), din aceeași lege, din care rezultă activitățile asupra cărora</p>	<p>de drept public, care asigură din contul său funcționarii cu semnături electronice în vederea utilizării acestora strict pentru executarea atribuțiilor de serviciu. La moment, condițiile generale de aplicare a semnăturii electronice pe documentele electronice ale persoanelor juridice de drept public sunt stabilite de Regulamentul privind modalitatea de aplicare a semnăturii electronice pe documentele electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public în cadrul circulației electronice a acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1141/2017.</p>
		<p>Nu se acceptă. Proiectul nu reglementează metodele de criptare a informațiilor.</p>
		<p>Se acceptă. La necesitate, Legea nr. 131/2012 va fi completată cu reglementări corespunzătoare.</p>

<p>dispozițiile legii nu se extind, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere nu este menționat.</p> <p>Precizăm că în cazul în care controlul în domeniul prestării serviciilor de încredere cade sub incidența Legii nr. 131/2012, este necesar de a asigura concordanța prevederilor acestora.</p>	
<p>13. La art. 46, alineatul (2) urmează a fi revizuit sau exclus, pe motiv că în redacția actuală expune cerințe referitoare la valabilitatea documentului electronic și nu temeiuri de neconfirmare a expedierii acestora (pentru exemplificare: semnarea documentului de către o persoană care nu are competența respectivă).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Permiterea păstrării și utilizării documentului de către destinatar constituie unele din cerințele care constată recepționarea documentului electronic.</p>
<p>14. La art. 47 alin. (2), textul „din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informațional prin care a fost transmis” propunem să fie substituit cu textul „din momentul notificării recepționării documentului electronic prin intermediul sistemului informațional al expeditorului”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Cazul redat în normă se referă la situația în care destinatarul nu dispune de un sistem informațional. Mai mult ca atât, nu toate sistemele informaționale dispun de sistem de notificări a recepționării, în cele mai multe cazuri de către expeditor fiind posibil doar cunoașterea faptului expedierii mesajului. Totodată, se menționează că proiectul permite părților de a stabili alte reguli privind stabilirea momentului expedierii și recepționării documentului electronic.</p>
<p>15. La art. 49, pentru a evita interpretarea și aplicarea arbitrară a acestor prevederi, din alineatele (1) și (4) propunem excluderea textului „pe suport material” și, respectiv, a cuvântului „securizat”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Textul „pe suport material” a fost exclus. Totodată, proiectul a fost completat cu noțiunea de „arhivă electronică securizată”.</p>
<p>Luând în considerare obiecțiile și propunerile expuse, AGE consideră că promovarea spre aprobare a proiectului de lege supus avizării ar fi posibilă doar cu condiția revizuirii esențiale a acestuia, în corespundere cu obiectiile conceptuale din prezentul în aviz.</p>	<p>Se ia act.</p>

<p>Serviciul Tehnologia Informației și Securitate și Securitatea Cibernetică Nr. 1.4/1201/44-20 din 14.08.2020</p>	<p>I.P. “Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” a examinat proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronica și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020) și prin prezenta vă comunică despre susținerea proiectului cu următoarele propuneri și obiecții.</p>	<p>Se ia act.</p>
	<p>La art.2, propunem expunerea definiției noțiunii „certificat al cheii publice” în următoarea redacție „document electronic ce conține cheia publică, asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere, atestă apartenența cheii respective titularului certificatului cheii publice și permite identificarea acestui titular”.</p>	<p>Nu se acceptă. Noțiunea a fost expusă conform propunerii Agenției de Guvernare Electronică, fiind similară cu cea cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014.</p>
	<p>La fel se propune expunerea definiției noțiunii „certificat pentru sigiliul electronic” după cum urmează „document electronic ce conține cheia publică, asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere, atestă apartenența datelor de validare a sigiliului electronic persoanei juridice și care confirmă numele persoanei respective”.</p>	<p>Nu se acceptă. Noțiunea a fost expusă conform propunerii Agenției de Guvernare Electronică, fiind similară cu cea cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014.</p>
	<p>În textul definiției „certificat calificat pentru semnături electronice sau sigilii electronice” este utilizat termenul de „certificat pentru o semnătură electronică” acest termen nu este clar și nici definit, prin urmare autorul proiectului urmează fie să-l substituie, fie să-l definească.</p>	<p>Se acceptă. Textul „o” a fost exclus.</p>
	<p>La definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate”, după cuvântul „semnătura” se va completa cu cuvântul „electronică”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>

<p>Nu se acceptă. Noțiunea de infrastructură are un sens mult mai larg decât cel urmărit în definirea mijloacelor de identificare electronică, or, infrastructura TIC reprezintă totalitatea interconectată de componente structurale organizaționale, informaționale și tehnice.</p>	<p>La definiția noțiunii „mijloace de identificare electronică” textul “unui serviciu online” se va substitui cu textul „unei infrastructuri TIC”.</p>
<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	<p>Noțiunea de „produs” și „produs asociat” propunem a fi comasate.</p>
<p>Se acceptă parțial. După textul „prestat” a fost completat cu textul „de obicei,”</p>	<p>La definiția noțiunii „serviciu de încredere” propunem excluderea textului „în schimbul unei remunerații”.</p>
<p>Nu se acceptă. Cerințele care urmează a fi aplicate sunt stabilite în textul proiectului pentru fiecare serviciu de încredere calificat în parte, precum și cerințele generale pentru prestatorul de servicii de încredere calificați (acreditați), dublarea acestora fiind inutilă.</p>	<p>Definiția noțiunii „serviciului de încredere calificat” o considerăm incompletă și propunem completarea acesteia cu specificarea cerințelor care urmează a fi aplicate.</p>
<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	<p>Totodată, având în vedere faptul că în textul proiectului este utilizată noțiunea de „prestator de servicii de încredere calificat”, dar nu este definită, propunem completarea art. 2 cu această noțiune, la fel se va proceda și cu noțiunile „cheie privată” și „cheie publică”.</p>
<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	<p>La art. 3, alin. (1), întru respectarea prevederilor art. 54, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, după cuvântul „serviciilor” se va exclude cuvântul „electronice” întru corespunderea noțiunii respective, cu cea indicată în art. 2, această obiecție fiind valabilă pentru tot textul proiectului, inclusiv pentru titlul proiectului actului normativ.</p>

Tot aici este menționat faptul că recunoașterea documentului electronic în afara Republicii Moldova, este reglementată de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Conducându-ne de definiția documentului electronic, regăsită la art. 2 „document electronic - orice conținut în format electronic, în special sub formă de text sau de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, nu este clară necesitatea recunoașterii acestuia prin tratate internaționale la care Republica Moldova este parte. Or această prevedere o considerăm aplicabilă în cazul interpretării noțiunii de „document electronic” conform Legii nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care prevede „document electronic - informație în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată și/sau transmisă prin intermediul computerului sau al altor dispozitive electronice, semnată cu semnătură electronică în conformitate cu prezenta lege”. Menționăm faptul că această neclaritate cu referire la definirea noțiunii de document electronic se reflectă și asupra altor prevederi ale proiectului, cum ar fi art. 41 „Cerințele față de documentul electronic” care la lit. b) și lit. c) indică printre cerințele față de acesta, faptul că trebuie să fie semnat sau sigilat, și creat prin metode care ar permite identificarea semnatarului sau creatorului sigiliului, fapt care după cum am menționat mai sus, contravine definiției documentului electronic din art. 2. Totodată la art. 42 deja se menționează despre autenticitatea documentului electronic, care în contextul art. 41, nu se înțelege diferența într-un document electronic, și într-un document electronic autentic, or această diferență nu există. Sub acest aspect urmează a fi analizate și art. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50. În acest context considerăm necesar ca autorul proiectului să vină cu unele clarificări conceptuale asupra definiției „documentului electronic” în vederea

Se acceptă.

La art. 3 alin. (1) textul „și a documentului electronic” a fost exclus.

	<p>încadrării acestuia în scopul proiectului actului normativ supus avizării.</p>	
<p>La art. 6, alin. (3), lit.(b) propunem excluderea textului „și expertizare în domeniul tehnologiei serviciilor de încredere”.</p>		<p>Nu se acceptă. Alineatul (3) a fost exclus din proiect la propunerea Agenției de Guvernare Electronică. Totodată, obiecția va fi luată în considerație la elaborarea actelor subordonate care vor prevedea modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat.</p>
<p>Tot aici propunem reformularea prevederii de la lit. f) sau excluderea acesteia întrucât, nu este clar cum urmează a fi verificată identitatea persoanei de către prestatorul de servicii de încredere și conform căror acte normative.</p>		<p>Nu se acceptă. Prevederea de la lit. f) se regăsește inclusiv în Legea 91/2014 (art. 26 alin. (2) lit. f)). Stabilirea identității solicitantului este primordială, odată ce prin utilizarea serviciilor de încredere, acesta pretinde o anumită identitate, semnează acte juridice și efectuează alte acțiuni legale cu efecte juridice. Astfel, este necesară garantarea faptului că persoana care pretinde o anumită identitate este într-adevăr persoana căreia i s-a atribuit respectiva identitate.</p>
<p>La lit. g) propunem substituirea textului „pe care și le asumă” cu textul „reglementate de către prestatorul de servicii de încredere superior”.</p>		<p>Nu se acceptă. În text se are în vedere funcțiile declarate de către sisteme și produse în documentația tehnică a acestora. Cerințele față de produsele utilizate se stabilesc de către organul de supraveghere și control în conformitate cu art. 34 alin. (2).</p>

<p>La lit. i) propunem definirea textului „servicii de gestionare a cheilor” întrucât nu este clar la ce fel de servicii se referă autorul proiectului.</p>	<p>Nu se acceptă. Totodată, textul „pentru care prestatorul de servicii de încredere a prestat servicii de gestionare a cheilor” a fost exclus.</p>
<p>La art.6, alin. (20) textul „prestatorii de servicii de încredere necalificate acreditați” urmează a fi substituit cu textul „prestatorii de servicii de încredere necalificați acreditați”.</p>	<p>Nu se acceptă. În text, este vorba despre servicii de încredere necalificate, și nu despre prestatori necalificați.</p>
<p>La alin. (21), în a doua propoziție, după cuvântul „încredere” se va completa cu cuvântul „acreditat”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>La art. 8, alin. (2), propunem excluderea lit. c) întrucât nu considerăm corect și oportun ca datele din sistem să fie disponibile publicului indiferent de scop, fără existența unui temei juridic bine întemeiat.</p>	<p>Nu se acceptă. În textul de la lit. c) este clar indicat faptul că informațiile vor fi disponibile publicului pentru cercetări numai în cazul în care a fost obținut consimțământul subiectului la care se referă datele.</p>
<p>La lit. b) propunem definirea expresă a schimbărilor care urmează a fi notificate.</p>	<p>Nu se acceptă. Toate modificările posibile ce pot influența asupra prestării serviciilor de încredere nu pot fi enumerate exhaustiv, motiv din care se propune menținerea redacției inițiale.</p>
<p>Tot aici la lit. d) propunem fie definirea, fie excluderea textului „și, după caz, atribuțiile specifice ” deoarece nu este clar ce se are în vedere prin „atribuțiile specifice” în mod special ale persoanei fizice, și cum acestea urmează să fie verificate de către prestatorul de servicii de încredere calificat acreditat.</p>	<p>Nu se acceptă. Atribuțiile specifice ale persoanei reprezintă identificatorii unici ale acestora, IDNP/IDNO sau oricare alt identificator unic prevăzut de actele normative în vigoare, necesare la prestarea serviciului de încredere.</p>
<p>La liniuța doi, se menționează faptul că verificarea persoanelor juridice sau fizice cărora li s-a emis un certificat calificat poate avea loc prin intermediul unei părți terțe de la distanță, utilizând mijloace de identificare electronică pentru care, înainte de eliberarea certificatului calificat, a fost asigurată prezența fizică a persoanei fizice sau a unui</p>	<p>Nu se acceptă. Prevederea este clară și nu lasă loc de interpretare extensivă. Totodată, prevedere enunțată este similară normei stabilite de art. 24 alin. (1) lit. b) al Regulamentului UE 910/2014.</p>

<p>reprezentant autorizat al persoanei juridice. Înseamnă asta oare faptul că o dată cu solicitarea certificatului calificat cu prezența fizică a persoanei fizice, următoarea dată, la solicitarea eliberării repetate a certificatului calificat acesta poate să nu se prezinte fizic? Și tot așa de fiecare dată când se solicită eliberarea repetată? Dacă așa este, atunci propunem reformularea prevederii respective, prin aducerea unor clarități în vederea evitării interpretării eronate a acesteia.</p>	
<p>La art. 10, alin. (1) propunem substituirea cuvântului „înregistrării” cu cuvântul „înaintării”.</p>	<p>Nu se acceptă. Având în vedere diversitatea căilor de înaintare a cererii de către solicitant, termenul de examinare a cererii urmează a fi calculat din momentul recepționării acesteia de către organul de supraveghere și control, fapt confirmat prin înregistrarea acesteia, în conformitate cu actele normative.</p>
<p>La art. 11, alin.(1) propunem substituirea cuvântului „verifice” cu cuvântul „asigure”.</p>	<p>Nu se acceptă. Verificarea unicității cheii publice este parte componentă a mecanismului de creare a cheilor.</p>
<p>Tot aici la alin. (3), lit. c) considerăm oportună reformularea acestuia pentru a aduce claritate vis-a-vis de obiectivul urmărit aici.</p>	<p>Se acceptă. Lit. c) a fost modificată după cum urmează „c) datele de verificare a semnăturii electronice sau a sigiliilor electronice care corespund datelor de creare a semnăturilor electronice sau a sigiliilor electronice controlate de titularul certificatului cheii publice, în cazul în care certificatul este eliberat pentru semnături electronice sau sigilii electronice.”</p>
<p>Propunem suplینirea art. 12 cu un alineat nou după cum urmează: “(6) Cheia privată și cheia publică utilizată la crearea semnăturii calificate se creează de către prestatorul de servicii de încredere calificat”.</p>	<p>Nu se acceptă. Art. 11 alin. (3) stabilește că certificatul calificat al cheii publice se emite de către prestatorul de servicii de încredere calificat acreditat. Prevederea dată se referă la toate serviciile de încredere și nu doar la semnătura electronică.</p>

<p>La art.14, alin.(2) propunem reformularea lit. f) după cum urmează: “f) la modificarea informației cuprinse în certificatul cheii publice”.</p> <p>Tot aici, propunem expunerea alin. (4) în următoarea redacție: “(4) Prestatorul de servicii de încredere este obligat să înștiințeze titularul certificatului cheii publice despre motivele revocării certificatului acestuia, cu excepția cazurilor când procedura este inițiată de către titularul certificatului cheii publice sau de către conducătorul acestuia”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p> <p>Se acceptă parțial. Alin. (4), după cuvântul „acestuia”, a fost completat cu textul „, cu excepția cazului în care procedura de revocare a fost inițiată de către titular.”</p>
<p>La art. 16, alin. (2) propunem reformularea lit. a) după cum urmează: “a) certificatele cheilor publice emise de către prestatorul de servicii de încredere”, dat fiind faptul că în redacția propusă de autor se presupune că registrul certificatelor este modificat în continuu odată cu expirarea și eliminarea certificatelor din acesta.</p>	<p>Nu se acceptă. Registrul certificatelor cheilor publice conține toate certificatele cheilor publice emise de către prestator, inclusiv cele valabile și revocate, precum și informații privind statutul acestora și data/ora atribuirii statutului.</p>
<p>La art. 18, propunem reformularea alin. (2) după cum urmează: “Semnătura electronică simplă și sigiliul electronic simplu sunt semnăturile și sigiliile electronice care se utilizează ca metodă de autentificare, fără a face trimitere exclusiv la semnatar și fără utilizarea algoritmilor criptografici”.</p>	<p>Nu se acceptă. Totodată, reglementările ce țin de semnătura electronică și sigiliul electronic simplu au fost excluse din proiect după modelul Regulamentului UE 910/2014.</p>
<p>La art. 19, alin. (6), după cuvântul „electronic” se va completa cu textul „care nu au la bază algoritmi criptografici.</p>	<p>Nu se acceptă. Proiectul nu reglementează mijloacele de criptare a informației.</p>
<p>La art.23 lit. b) se menționează noțiunea „dispozitivul securizat de creare a semnăturii electronice”, menționăm faptul că această noțiune nu este definită, prin urmare, propunem fie definirea acesteia, fie ajustarea acesteia cu definiția prevăzută în art. 2.</p>	<p>Se acceptă. Cuvântul „securizat” a fost exclus.</p>

<p>La art.24 propunem după cuvântul „electronice” excluderea cuvântului „calificate” și completarea cu acesta după cuvântul „certIFICATE”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>Tot aici la lit. a) se menționează „forma adecvată” a indicației, considerăm această sintagmă ca fiind generală și vagă, întrucât nu este clar după ce criterii poate fi considerată aceasta adecvată sau neadecvată.</p>	<p>Se acceptă. Litera a) a fost redată în redacție nouă, după cum urmează: „a) o indicație, într-o formă pasibilă de prelucrare automată, că certificatul a fost emis ca certificat calificat pentru semnături electronice sau sigilii electronice;”</p>
<p>La art.25, alin.(2) propunem substituirea cuvântului „și” cu cuvântul „sau”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>Totodată propunem completarea art. 25 cu un alineat nou cu următorul cuprins: “(3) Generarea sau gestionarea distantă a datelor de creare a semnăturilor electronice calificate sau sigiliilor electronice calificate, în numele creatorului sau prestator de servicii de încredere numai de către un titularului certificatului cheii publice”.</p>	<p>Se acceptă parțial. Art. 25 a fost completat cu un alineat nou „(3) Generarea sau gestionarea datelor de creare a semnăturilor electronice calificate sau sigiliilor electronice calificate, în numele semnatarului sau creatorului sigiliului, se pot realiza numai de către un prestator de servicii de încredere calificat, cu acordul titularului certificatului cheii publice.”</p>
<p>La art.26, alin.(1) după textul “mijloace tehnice” ce va completa cu textul “și/sau de program”.</p>	<p>Nu se acceptă. Norma transpune reglementarea europeană (Anexa II a Regulamentului UE 910/2014)</p>
<p>Tot aici, propunem reformularea alin.(1) lit. b) în următoarea redacție: “b) cheia privată a semnăturii sau a sigiliului electronic nu poate fi dedusă prin calcul și semnătura sau sigiliul aplicat sânt protejate împotriva oricărei posibile falsificări prin mijloace tehnice disponibile la acea dată”.</p>	<p>Nu se acceptă. Cerința menționată se aplică față de datele de creare a semnăturii electronice sau sigiliului electronic, care include și cheia privată.</p>
<p>De asemenea, la lit. c), cuvântul „sau” urmează a fi substituit cu semnul de punctuație virgula, iar după cuvântul „legitim”, propunem completarea cu următorul text „,persoana fizică sau juridică împuternicită”.</p>	<p>Nu se acceptă. Noțiunile de „semnatar” și „creatorul unuia sigiliu” sunt expuse în art. 2.</p>

<p>Totodată, propunem abrogarea prevederii de la lit. d) din perspectiva imposibilității tehnice de afișare a conținutului în anumite situații, dar și lipsa oricărei sens în afișarea funcțiilor HASH utilizatorului.</p>	<p>Nu se acceptă. Afișarea conținutului documentului este de o importanță principială, or, nu poate fi semnat un document fără a lua cunoștință cu acesta. Excluderea cerinței date va duce la posibilitatea apariției obligațiilor prin viciu de consimțământ.</p>
<p>Litera e) al aceleiași articol și alineat propunem a fi expus în următoarea redacție: „e) să asigure mecanisme fiabile de confirmare de către semnatar sau creatorul unui sigiliu a operațiunii de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic”.</p>	<p>Nu se acceptă. Semnătura electronică sau sigiliul electronic trebuie să fie creat doar după confirmarea sigură a acestei proceduri de către semnatar sau creator al sigiliului.</p>
<p>Astfel, având în vedere redacția propusă la lit. f) propunem abrogarea prevederii de la lit. f).</p>	<p>Nu se acceptă. Semnatarul/creatorul unui sigiliu trebuie să fie convins în crearea semnăturii/sigiliului electronic și că aceasta nu poate fi eliminată ulterior.</p>
<p>Tot aici propunem expunerea alin. (2) în următoarea redacție „(2) Fără consimțământul titularului, nu se acceptă modificarea datelor în procesul de creare a semnăturii sau a sigiliului electronic”.</p>	<p>Nu se acceptă. Articolul examinat stabilește cerințele pentru dispozitivele de creare a semnăturilor electronice și sigiliilor electronice și nu interdicțiile în procesul de creare a semnăturii electronice sau sigiliului electronic.</p>
<p>La art.27 alin.(1), autorul folosește noțiunea „dispozitiv de verificare a semnăturii sau sigiliului electronic” fără însă să fie definit în textul proiectului.</p>	<p>Se acceptă. Art. 2 a fost completat cu noțiunea „dispozitiv de verificare a semnăturii electronice sau sigiliului electronic” cu următorul conținut: „<i>dispozitiv de verificare a semnăturii electronice sau sigiliului electronic</i> – software sau hardware configurat, utilizate pentru punerea în aplicare a datelor de verificare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic;”</p>
<p>Aii.28, lit. b) propunem a fi expusă în următoarea redacție: “b) certificatul calificat a fost emis de către un prestator de servicii de încredere calificat și a fost valabil în momentul</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea depășește prevederile actului normativ transpus (Art. 32 al Regulamentului UE 910/2014)</p>

	<p>semnării sau sigilării cu condiția prezenței unei mărci temporale electronice calificată a unui prestator de servicii de încredere calificat”.</p>	
<p>Se acceptă. Textul proiectului a fost revizuit.</p>	<p>Cu referire la art.28 lit. f), înem să menționăm că există o neclaritate în formularea acestuia, în unele situații reiese că dispozitivul este calificat, în alte situații reiese că semnăturile sau sigiliile sunt calificate, în acest context propunem revizuirea întregului text al proiectului în vederea aducerii în concordanță a acestui aspect.</p>	
<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	<p>La art. 31, la alin.(1) după ultimul cuvântul „înregistrată” precum și în alin. (2) după cuvântul „înregistrată” propunem completarea cu cuvântul „calificată”.</p>	
<p>Nu se acceptă. Alineatul (5) al aceluiași articol stabilește că în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul pe suport de hârtie să fie autentificat cu ștampilă, documentul electronic semnat cu semnătura electronică sau sigilat cu sigiliul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerințe.</p>	<p>În tot textul art.39, după cuvântul „olograf”, propunem completarea cu următorul text „sau ștampilat cu ștampila umedă”.</p>	
<p>Nu se acceptă. Potrivit art. 54 alin. (5) a Legii nr.100/2017, dacă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și pentru a evita interpretările neuniforme. Cuvântul perceptibil se utilizează în sensul direct, descris în Dicționarul explicativ.</p>	<p>Cu referire la formularea autorului din alin. (12) al art.39 și anume „forma perceptibilă” a documentului electronic nu este clar care sunt trăsăturile caracteristice prin care forma unui document să fie perceptibilă.</p>	
<p>Nu se acceptă. Norma menționată se regăsește în articolul care reglementează cerințele față de documentul electronic și nu</p>	<p>Textul “utilizare repetată” folosită de autor la art.41, lit. e) poate fi interpretată greșit dat fiind faptul că are o semnificație abstractă. Dacă se face referire la semnarea</p>	

	<p>repetată, atunci documentul se va redenumi, iar dacă totuși se merge pe calea utilizării repetate a documentului se va reformula, după cum urmează „utilizarea ulterioară a documentului”.</p>	<p>lasă loc de interpretare eronată sau extensivă. Utilizarea repetată a documentului poate cuprinde o gamă largă de acțiuni ce pot fi efectuate, cum ar fi copierea, expierea, extragerea datelor conținute în acesta etc.</p>
<p>La art. 46, alin. (5), lit. b) se menționează faptul că documentul electronic se consideră ne expeditat, dacă semnatarul nu este inițiatorul expedierii documentului electronic, astfel, apare întrebare cum se va aplica prevederea respectivă în cazul persoanelor juridice, în situația în care documentul electronic este semnat de către conducătorul acesteia, iar însuși expedierea documentului este efectuată, de regulă, de către fie persoana, fie subdiviziunea care asigură secretariatul persoanei juridice, în această situație toate documentele expediate sub acest scenariu, se consideră neexpediate? în acest context considerăm oportun revizuirea prevederii respective sub acest aspect.</p>	<p>Nu se acceptă. În cazul descris, inițiator al expedierii documentului rămâne a fi semnatarul, or, subdiviziunea care asigură lucrările de secretariat nu este factor de decizie, intenția de a expedia un document o exprimă semnatarul.</p>	
<p>La art.49 alin. (4) autorul folosește atât noțiunea de „arhivă electronică”, cât și cea de „arhivă electronică securizată”, totodată ne fiind definite nici una nici alta. În acest context propunem fie definirea ambelor noțiuni în cazul în care există diferență între acestea, fie utilizarea unei singure noțiuni în acest sens și definirea acesteia.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat cu noțiunea de „arhiva electronică securizată”, cu următorul conținut: „<i>arhiva electronică securizată</i> – depozit structurat de documente electronice, care asigură confidențialitatea, nonrepudierea și integritatea acestora și care garantează valoarea probantă în timp a documentelor electronice”</p>	
<p>Totodată menționăm faptul că în tot textul proiectului sunt utilizate noțiunile la diferite forme gramaticale cum ar fi „a semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice” sau „a semnăturii electronice sau sigiliilor electronice” sau „a semnăturii electronice sau sigiliilor electronice” sau „semnătura sau sigiliul”. În acest context, propunem revizuirea textului proiectului în contextului utilizării unui singur termen în acest sens, într-o respectarea prevederilor</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>	

	art.54, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	
<p>Agencia Servicii Publice Nr. 01/5006 din 14.08.2020</p>	<p>Clauza de armonizare, conform art.44 alin. (3) și (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, de completat cu datele privind seria, numărul și data Jurnalului Oficial al Uniunii Europene unde a fost publicat Regulamentul (UE) la care se face referire și măsura în care prevederile acestuia sunt transpuse în proiectul de lege.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
	<p>Articolul 1 alin. (1) după cuvintele "Prezenta lege" de completat cu textul "are drept scop asigurarea funcționării, la un nivel adecvat, a pieții naționale în domeniul de securitate a mijloacelor de identificare electronică și a serviciilor de încredere și". Transpunerea Regulamentului UE nu trebuie să excludă sau să modifice esența scopului acestuia.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
	<p>În art. 2 noțiunea "document electronic" de completat în final cu textul "care include date ce permit identificarea acestuia, datele prevăzute la art. 45 și condițiile de aplicabilitate de la alin.(4) al art.50".</p>	<p>Nu se acceptă. Cerințele pentru crearea și protecția documentelor electronice sunt stabilite în art. 45 și 50.</p>
	<p>La art. 6: - în alin. (3) cuvântul "electronice" de exclus. Obiectul de reglementare a articolului respectiv este acreditarea prestatorului de servicii de încredere. - în alin.4 lit. a) cuvântul "recuperarea" de substituit cu cuvântul "repararea", termen utilizat de Codul civil în raport cu prejudiciul cauzat (art. 19 Cod civil).</p>	<p>Nu se acceptă. Alineatul (3) și (4) a fost exclus din proiect la propunerea Agenției de Guvernare Electronică. Totodată, obiecția va fi luată în considerație la elaborarea actelor subordonate care vor prevedea modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat.</p>
	<p>Articolul 16 alin. (3) după cuvintele „să asigure accesul” de completat cu cuvântul „gratuit”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>

	<p>Articolul 34 alin. (2) după lit. d) de completat cu o literă nouă, având următorul cuprins: " ...) elaborează și aprobă crearea și modul de ținere a Registrului de evidență a prestatorilor de servicii de încredere, în conformitate cu legislația cu privire la registre".</p> <p>La art. 37:</p> <p>- alin. (2) lit. b) după cuvintele „înregistrării de stat” de completat cu cuvintele „, a întreprinzătorului individual sau a”, deoarece în calitate de prestator de servicii de încredere, potrivit art.2, poate fi și "întreprinzătorul individual";</p> <p>- alin.(4) după cuvintele "se revocă și" de inclus textul: "împreună cu registrele de evidență a certificatelor cheilor publice și informațiile referitoare la datele emise și primite,".</p> <p>Articolul 47 alin. (2) de completat în final cu textul "inclusiv pentru o documentul extras de pe pagina web".</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p> <p>Nu se acceptă Registru de evidență a certificatelor cheilor publice este o formă de prezentare a certificatelor. Prestatorul urmează să transmită doar certificatele.</p> <p>Nu se acceptă. Pagina web constituie doar o interfață a sistemului informațional și constituie parte componentă a acestui sistem.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>Centrul de Armonizare a Legislației Nr. 31/02-3-7450 din 14.08.2020</p>	<p>Cu referire la art. 24 din proiectul național, care asigură transpunerea art. 28, 38, precum și ale Anexelor I și III la Regulamentul (UE) nr. 910/2014 privind cerințele pentru certificatele calificate pentru semnături sau sigilii electronice, menționăm că, proiectul național a transpus în mod eronat unele prevederi. Astfel, proiectul național prevede la art. 24, teza I conținutul certificatelor pentru semnături sau sigilii electronice calificate, or actul UE stabilește conținutul certificatelor calificate pentru semnături sau sigilii electronice. Prin urmare, în vederea asigurării corectitudinii transunerii, cuvântul „calificate” din proiectul național va fi inclus după cuvântul „,certIFICATELE” și exclus după sintagma „,sigilii electronice”.</p>	

De asemenea, art. 24, lit. g) din proiectul național prevede includerea în conținutul certificatelor calificate semnătura electronică calificată sau sigiliul electronic calificat, or potrivit actului UE în conținutul certificatelor calificate sunt incluse semnăturile și sigiliile avansate, respectiv, termenii „calificat/calificată” după cuvintele „electronic/electronică” vor fi substituiți cu „avansat/avansată”.

În aceeași ordine de idei, cu referire la cerințele pe care trebuie să le îndeplinească mărcile temporale electronice calificate (art. 42 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014), art. 30, lit. c) din proiectul național stabilește că, o marcă temporală electronică calificată trebuie să fie semnată, utilizând o semnătură electronică calificată sau sigilată cu un sigiliu electronic calificat, or potrivit normei din actul UE, marca temporală electronică calificată este semnată cu o semnătură electronică avansată sau sigilată cu un sigiliu electronic avansat. Așadar, cuvintele „calificat/calificată” din art. 30 (2), lit. c) a proiectului național se vor substitui cu „avansat/avansată”. Din aceleași considerente, cuvintele „calificat/ă” din art. 32, lit. d) din proiectul național, care transpune art. 44 din actul UE, vor substituite cu „avansat/avansată”.

Nu se acceptă.

Potrivit proiectului, prestatorii de servicii de încredere obțin statutul de calificat doar în urma acreditării, care este urmată de certificarea cheii publice a acestuia de către prestatorul de servicii de încredere calificate de nivel superior.

	<p>Clauza de armonizare a proiectului național nu indică, în conformitate cu cerințele stabilite în pct. 30 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova, aprobat prin HG nr. 1171/2018 (în continuare Regulament), seria, numărul și data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene al Regulamentului (UE) nr. 910/2014. Prin urmare, după sintagma „Directiva 1999/93/CE”, clauza de armonizare se va completa cu sintagma „publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 257 din 28 august 2014”, iar cuvântul „prevederile” va fi exclus din conținutul acesteia.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat corespunzător.</p>
<p>Avizarea repetată Scrisoarea nr. 7/3-3102 din 24.10.2020</p>		
<p>Centrul de Armonizare a Legislației Nr. 31/02-4-9771 din 28.10.2020</p>	<p>Ca urmare a expertizei de compatibilitate a versiunii inițiale a proiectului (Declarația de compatibilitate nr. 31/02-3-7450 din 14 august 2020), Centrul de armonizare a legislației a constatat, că proiectul în cauză asigură transpunerea parțială a Regulamentului (UE) nr. 910/2014. Astfel, au fost formulate o serie de obiecții de compatibilitate cu Regulamentul 910/2014/UE, care au fost parțial luate în considerare la definitivarea proiectului național de autor. În ceea ce privește Tabelul de concordanță, toate obiecțiile inserate în Declarația de compatibilitate au fost acceptate și încorporate în proiect în procesul de definitivare a acestuia, fiind înlăturate toate deficiențele și omisiunile sesizate față de acesta.</p>	<p>Se ia act.</p>
	<p>În urma examinării versiunii actuale a proiectului de Lege, prin prisma Regulamentului 910/2014/UE, ținem să reiterăm observațiile formulate și anterior în Declarația de</p>	<p>Nu se acceptă. Utilizarea semnăturii electronice calificate sau sigiliului electronic calificat este dicitat de faptul că spre deosebire</p>

compatibilitate, care sunt principiale pentru definitivarea proiectului și promovarea sa ulterioară, după cum urmează:
 - Cu referire la art. 23, lit. g) din proiectul național, care identifică ca una din cerințe pentru certificatele calificate pentru semnături electronice sau pentru sigilii electronice este ca acesta să conțină ”semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent” se va concretiza că semnătura electronică sau sigiliul electronic trebuie să fie unul avansat, similar art. 28 (2), 38 (2) și Anexei I la Regulamentul 910/2014/UE. Astfel art. 23, lit g) din proiect se va expune în următoarea redacție:
 ”semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent”;

- Cu referire la art. 29, alin. (2), lit. c) din proiectul național care stabilește cerințele care le îndeplinește o marcă temporală electronică calificată se va indica necesitatea aplicării asupra acesteia a unei semnături electronice avansate sau a unui sigiliu electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat similar art. 42 (1) (c) din Regulamentul 910/2014/UE.

De asemenea, proiectul național nu asigură transpunerea unor prevederi obligatorii din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 referitoare la certificarea dispozitivelor de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (art. 30 și art. 39 (2)), sistemul calificat de validare a semnăturilor electronice calificate (art. 33), precum și referitoare la serviciul calificat de păstrare a semnăturilor electronice calificate (art. 34), dar care nu constituie impedimente pentru promovarea ulterioară a proiectului de Lege, or potrivit mențiunilor din Tabelul de concordanță acestea vor fi transpuse ulterior prin acte de punere în aplicare a legii, în speță, prin Ordinele ale directorului SIS. Cu referire la acestea, Sinteza obiecțiilor și propunerilor elaborată de autor

de UE, în Republica Moldova prestatorii de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova obțin statutul de calificat doar în urma acreditării, care este urmată de certificarea cheii publice a acestuia de către prestatorul de servicii de încredere calificate de nivel superior. Prin urmare, la semnarea certificatelor calificate acestea vor utiliza semnătura electronică sau sigiliul electronic calificat. Totodată, în vederea clarificării cazurilor prestatorilor de servicii de certificare cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat, certificatele cărora sunt recunoscute în conformitate cu art. 3 din proiectul național, proiectul a fost completat cu reglementări ce permit utilizarea de către aceștia a semnăturii electronice avansate sau a sigiliului electronic avansat (art. 24 lit. i), art. 30 lit.c), art. 33 lit.g)).

Se acceptă.

Prevederile menționate vor fi expuse în actele normative subordonate legii, prin modificarea ordinului directorului SIS al RM nr. 25/2017 și ordinului directorului SIS al RM nr. 69/2016.

	<p>nu reflectă faptul acceptării/neacceptării acestor obiecții ale Centrului de armonizare a legislației și, după caz, motivația clară și corespunzătoare a neacceptării acestora.</p>	
	<p>Totodată, remarcăm că, clauza de armonizare a proiectului de Lege a fost modificată necorespunzător de autor în procesul de definitivare și nu corespunde cerințelor obligatorii din art. 31 și 44 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și celor din pct. 30, 31 și Anexa nr. 2 din Regulamentul privind armonizarea legislației RM cu legislația UE, aprobat prin HG nr. 1171/2018. Prin urmare, clauza de armonizare urmează a fi expusă în următoarea redacție :</p> <p>Prezenta Lege transpune parțial Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 257 din 28 august 2014.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
	<p>În ceea ce privește versiunea actuală a proiectului național, constatăm că urmare a procedurii de avizare/expertizare, acesta a suferit mai multe modificări de ordin tehnic și redacțional care, însă, nu afectează gradul de compatibilitate cu Regulamentul (UE) nr. 910/2014 constatată inițial. Prin urmare, comunicăm lipsa unor observații sau obiecții suplimentare.</p> <p>În concluzie reiterăm faptul că, proiectul național și-a atins în mare parte finalitatea propusă, asigurând transpunerea corespunzătoare a prevederilor Regulamentului 910/2014, cu obiecțiile formulate mai sus ce vizează semnătura electronică avansată și sigiliul electronic avansat, care urmează a fi încorporate în procesul de definitivare a proiectului până la remiterea acestuia spre aprobare Guvernului, or explicațiile referitoare la netranspunerea</p>	<p>Se ia act.</p>

<p>Agencia de Guvernare Electronica Nr. 3007-105 din 30.10.2020</p>	<p>accestora din Sinteza obiectiilor si propunerilor nu sunt la moment suficient de clare si motivate ce ar justifica nepreluarea acestora.</p>	<p>Se accepta partial. Art. 9 alin. (2) pct. 4) a fost completat cu lit. d) cu urmatorul cuprins: „d) prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel national, care ofera un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilitatii, cu prezenta fizica. Metodele alternative de identificare de la distanta a persoanei sunt stabilite de catre Guvern.”. Totodata, completarea dispozitiilor tranzitorii conform propunerii nu este necesara, or, identificarea unor solutii de identificare a persoanei la distanta si reglementarea acestora poate dura o perioada mai scurta sau lunga decat cea propusa. Mai mult ca atat, alin 4) al art. 9 stabileste modalitati alternative de stabilire a identitatii persoanei, disponibile pentru utilizare.</p>
<p>Agencia de Guvernare Electronica (AGE) a examinat proiectul hotararii privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronica si serviciile electronice de incredere (numar unic 480/SIS/2020), autor -- Serviciul de Informatii si Securitate, transmis spre avizare repetata, si, in limitele competentelor institutiei, comunica urmatoarele obiectii. I. Referitor la posibilitatea de a identifica si verifica de la distanta identitatea unei persoane prin utilizarea solutiei eKYC (Electronic Know Your Customer) reiteram pozitia expusa in avizul anterior cu privire la completarea art.8 alin.(2) pct.4) din proiectul de lege cu lit. d) cu urmatorul cuprins: „d) prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel national, care ofera un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilitatii, cu prezenta fizica. Recunoasterea metodelor de identificare a persoanei la distanta va fi realizata de catre Guvern.” Faptul ca la moment cadrul normativ nu reglementeaza metode alternative prezentei fizice pentru identificare, consideram ca nu poate fi folosit ca argument pentru neincluderea unor prevederi ce ar permite inlocuirea unor modalitati de identificare alternative, fara necesitatea modificarii ulterioare a Legii privind identificarea electronica si serviciile electronice de incredere. Precizam ca utilizarea solutiei eKYC (Electronic Know Your Customer) pentru identificarea si verificarea identitatii este pe deplin conforma cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european si al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronica si serviciile de incredere pentru tranzactiile</p>	<p>Agencia de Guvernare Electronica (AGE) a examinat proiectul hotararii privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronica si serviciile electronice de incredere (numar unic 480/SIS/2020), autor -- Serviciul de Informatii si Securitate, transmis spre avizare repetata, si, in limitele competentelor institutiei, comunica urmatoarele obiectii. I. Referitor la posibilitatea de a identifica si verifica de la distanta identitatea unei persoane prin utilizarea solutiei eKYC (Electronic Know Your Customer) reiteram pozitia expusa in avizul anterior cu privire la completarea art.8 alin.(2) pct.4) din proiectul de lege cu lit. d) cu urmatorul cuprins: „d) prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel national, care ofera un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilitatii, cu prezenta fizica. Recunoasterea metodelor de identificare a persoanei la distanta va fi realizata de catre Guvern.” Faptul ca la moment cadrul normativ nu reglementeaza metode alternative prezentei fizice pentru identificare, consideram ca nu poate fi folosit ca argument pentru neincluderea unor prevederi ce ar permite inlocuirea unor modalitati de identificare alternative, fara necesitatea modificarii ulterioare a Legii privind identificarea electronica si serviciile electronice de incredere. Precizam ca utilizarea solutiei eKYC (Electronic Know Your Customer) pentru identificarea si verificarea identitatii este pe deplin conforma cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european si al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronica si serviciile de incredere pentru tranzactiile</p>	<p>Se accepta partial. Art. 9 alin. (2) pct. 4) a fost completat cu lit. d) cu urmatorul cuprins: „d) prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel national, care ofera un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilitatii, cu prezenta fizica. Metodele alternative de identificare de la distanta a persoanei sunt stabilite de catre Guvern.”. Totodata, completarea dispozitiilor tranzitorii conform propunerii nu este necesara, or, identificarea unor solutii de identificare a persoanei la distanta si reglementarea acestora poate dura o perioada mai scurta sau lunga decat cea propusa. Mai mult ca atat, alin 4) al art. 9 stabileste modalitati alternative de stabilire a identitatii persoanei, disponibile pentru utilizare.</p>

electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE [în continuare – Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS)]. Conform art.24 pct.(1) lit.(d) din Regulamentul respectiv, verificarea de către prestatorul de servicii de încredere calificat a informațiilor referitoare la identitatea și atribuțiile specifice ale persoanei fizice sau juridice căruia urmează să-i fie emis un certificat calificat poate fi realizată inclusiv „prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică”. Prin urmare, adoptarea proiectului în redacția actuală ar exclude nejustificat și contrar logicii expuse în Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), utilizarea unor soluții tehnice viabile, care pot asigura obținerea unui certificat calificat fără necesitatea prezenței fizice la oficiul prestatorului de servicii de încredere, cu asigurarea unui nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică.

Drept alternativă la poziția autorului, privind caracterul prematur a unei asemenea prevederi, propunem devansarea intrării în vigoare a normei respective pentru o dată ulterioară. În acest sens propunem completarea art.54 cu un nou alineat în următoarea redacție:

„(2) Prevederile articolului 8 alineatul (2) punctul 4) litera d) intră în vigoare în termen de 12 de luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a prezentei legi.”.

2. În privința cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere propus în proiectul de lege, menționăm că substituirea acestuia cu unul similar celui reglementat de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS) nu va exclude posibilitatea intervenției statului prin intermediul Organismului de supraveghere desemnat pentru

Nu se acceptă.

Pe teritoriul RM desfășurarea activității de prestare a serviciilor publice, este supusă acreditării/licențierii. Excluderea controlului în prestarea serviciilor de încredere și permiterea funcționării fără autorizație va reduce considerabil nivelul de încredere a acestora. Totodată, având în vedere faptul că actualmente în Republica

evaluarea și verificarea conformității și calității serviciilor furnizate de prestatorii serviciilor de încredere. Potrivit art.17 din Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), statele sunt obligate să desemneze un organism de supraveghere a prestatorilor de servicii de încredere. Supravegherea prestatorilor de servicii calificați stabiliți pe teritoriul statului urmând a fi realizată prin intermediul activităților de supraveghere ex ante și ex post, în vederea asigurării că serviciile de încredere calificate pe care le prestează, îndeplinesc cerințele stabilite de regulament. Inițierea unui serviciu de încredere calificat, conform art.21 din Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează prin transmiterea de către prestatorul de servicii de încredere în adresa organismului de supraveghere a unei notificări însoțite de un raport de evaluare a conformității. Organismul de supraveghere verifică dacă prestatorul de servicii de încredere și serviciile de încredere prestate de acesta respectă cerințele prevăzute în regulament și, în special, cerințele pentru prestatorii de servicii de încredere calificați și pentru serviciile de încredere calificate prestate de aceștia. Supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați, conform art.20 din Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), se realizează de organismul de supraveghere. Acesta are dreptul să efectueze un audit sau să solicite unui organism de evaluare a conformității să efectueze o evaluare a conformității privind prestatorii de servicii de încredere calificați, pe cheltuielile prestatorilor de servicii de încredere respectivi, pentru a confirma că aceștia îndeplinesc cerințele prevăzute de regulament. Totodată, prestatorii de servicii de încredere calificați sunt auditați, pe propria cheltuială, cel puțin o dată la 24 de luni, de către un organism de evaluare a conformității. Scopul auditului este de a confirma că prestatorii de servicii de încredere calificați și serviciile de încredere calificate pe care le prestează

Moldova există un singur prestator de servicii de certificare – STISC, care este o instituție publică, crearea a două organisme distincte implicate în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestuia este ineficientă și va duce la cheltuieli bugetare suplimentare neargumentate. Reieșind din numărul mic al prestatorilor, din situația economico-socială actuală a Republicii Moldova, care impune reducerea cheltuielilor bugetare neurgente dar și din urmările provocate de situația epidemiologică, o astfel de divizare a atribuțiilor și crearea a unor organisme statale nu este argumentată. Totodată, Regulamentul UE 910/2014 nu indică statelor membre asupra delegării atribuțiilor de supraveghere unui anumit organ, fiecare stat fiind în drept să identifice de sine stătător organul de supraveghere, reieșind din dreptul intern, conform tradițiilor stabilite în fiecare stat în parte. Stabilirea Serviciului de Informații și Securitate a Republicii Moldova a atribuțiilor organului de supraveghere și control în domeniul serviciilor de încredere reiasă din faptul că SIS dispune de infrastructură tehnică necesară, dar și personal calificat pentru punerea în aplicare a legii.

îndeplinesc cerințele prevăzute în regulament. Din cele menționate supra, rezultă că în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestora urmează să fie implicate două organisme diferite cu responsabilități și statute distincte: Organismul de supraveghere – organism național desemnat de stat pentru realizarea activităților de supraveghere în domeniul prestării serviciilor de încredere. Organisme de evaluare a conformității – organisme acreditate care efectuează activități de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați. Prin proiectul de lege supus avizării, contrar modelul reglementat de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), se propune păstrarea unui model de acreditare, supraveghere și control în care funcțiile de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați, acordarea statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați să se realizeze de un singur organism de stat, căruia îi este atribuit și calitatea de prestator de servicii de încredere calificat de nivel superior, prin intermediul mecanismelor de acreditare și control, și nu prin realizarea auditurilor realizate de organisme independente. În acest sens, în condițiile în care aspirăm și pretindem să implementăm Acquis-ului comunitar în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că actualul model instituțional și funcțional de acreditare, supraveghere și control a prestatorilor de servicii de încredere calificați urmează a fi revizuit și ajustat la cerințele Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS). Substituirea actualului model de acreditare, supraveghere și control cu un model conform Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), bazat pe supravegherea ex-ante și ex-post al prestatorilor de servicii de încredere și evaluarea conformității de către organisme independente, considerăm că va contribui esențial la

creșterea concurenței și competitivității pe segmentul serviciilor de încredere, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra încrederii în prestatorii serviciilor respective și implicit în servicii furnizate de către aceștia. Suplimentar, o dată cu revizuirea modelului cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că se impune și modificarea modului de desemnare a Organismului de supraveghere și, implicit, substituirea instituției desemnate anterior pentru exercitarea activităților respective. În accepțiunea noastră, exercitarea competențelor unui Organism de supraveghere, de fapt și a celor de acreditare, supraveghere și control, sunt atipice pentru un serviciu secret de intelligence. Faptul dat este susținut și de prevederile Legii nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în care nu regăsim careva mențiuni referitoare la activitatea pe segmentul serviciilor de încredere sau posibilitatea de a desfășura proceduri de acreditare. Tot în acest context, subliniem că o asemenea abordare în privința desemnării Organismului de supraveghere, prin atribuirea responsabilităților de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere unui serviciu secret nu regăsim în nici un stat membru al UE și nici într-un stat din spațiul ex-sovietic. Din analiza realizată (se anexează) rezultă că responsabilitatea pentru supravegherea prestatorilor de servicii de încredere și calității și conformității serviciilor furnizate de către aceștia este atribuită fie unei entități guvernamentale, fie organismului de reglementare din domeniul telecomunicațiilor. Pornind de la cele menționate supra, considerăm oportună modificarea proiectului supus avizării, prin includerea unor prevederi care să reglementeze un model de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere identic cu cel stabilit de Regulamentul UE nr.910/2014

	<p>(eIDAS), iar Organismul de supraveghere să fie desemnat de către Guvern.</p>	
<p>Se acceptă. Includerea unor restricții de utilizare a certificatelor cheilor publice este opțională și nu obligatorie. O asemenea posibilitate este prevăzută și de standardele internaționale (ex. IETF RFC 3647 Internet X.509 Public Key Infrastructure Certificate Policy and Certification Practices Framework).</p>	<p>3. Excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice. Din analiza proiectului de lege rezultă o serie de prevederi care generează premise pentru eliberarea în continuare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului. În pofida faptului că Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) nu prevede careva restricții în materie de utilizare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică, proiectul de lege conține norme pentru aplicarea restricțiilor privind utilizarea certificatului cheii publice. Astfel, la art.2, din definiția noțiunii „semnatar” rezultă că potențiali semnatori ai documentelor electronice sunt persoana fizică sau persoană fizică care reprezintă o persoană juridică. Totodată, art.11 alin.(2) lit.g) din proiect, stabilește că certificatul cheii publice trebuie să conțină restricții privind utilizarea certificatului cheii publice și/sau limitele valorii operațiunilor în care acesta poate fi utilizat, dacă acestea se aplică. În aceeași accepțiune, prevederea cuprinsă în art.11 alin.3) lit.b) stabilește că certificatul calificat al cheii publice trebuie să conțină informația, atunci când este cazul, privind o calitate specială a titularului, în funcție de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul. De asemenea, art.11 alin.(7) prevede că prestatorul de servicii de încredere, de comun acord cu titularul certificatului cheii publice, poate indica în certificatul cheii publice cazurile în care certificatul respectiv va putea fi utilizat, precum și unele restricții cu privire la utilizarea acestuia. Art.14 alin.(2) lit.b) prevede că revocarea certificatului cheii publice se realizează la cererea</p>	

conducătorului persoanei juridice în care activează titularul certificatului cheii publice, în cazul certificatelor eliberate pentru exercitarea atribuțiilor funcționale. Având în vedere necesitatea de a preveni perpetuarea actualei practici vicioase de eliberare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice, în special subliniem cazul angajaților din sectorul public, considerăm că prevederile enunțate supra, urmează a fi revizuite sau excluse. Or, o astfel de abordare nu este pe deplin conformă Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS) și vine în contradicție și cu prevederile art.41 alin.(1) din proiectul legii, care stabilește că documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie. Astfel, similar ca în cazul documentelor semnate olograf, valabilitatea documentelor semnate electronic este condiționată de existența unui drept sau a unei împuterniciri a semnatarului ce derivă din careva acte juridice (procură, împuternicire de reprezentare, contract individual de muncă, fișă de post etc.) și nu de eventuale restricții sau condiționalități stabilite prin certificatul de cheie publică, acesta din urmă fiind un mecanism prin intermediul căreia se realizează transpunerea manifestării de voință a titularului acestuia. Tot în acest context, menționăm că la art.19 din proiectul legii, considerăm oportună excluderea alin. (5). Din redacția actuală a prevederii respective nu este clară logica și necesitatea impunerii unei modalități distincte de utilizare a semnăturilor electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public. Or, argumentul prezentat de către autor referitor la faptul că „beneficiar al serviciului în cazul dat este persoana juridică de drept public, care asigură din contul său funcționarii cu semnături electronice în vederea

utilizării acestora strict pentru executarea atribuțiilor de serviciu” nu poate fi acceptat. O asemenea abordare, prin limitarea utilizării certificatelor respective de către titularii acestora pentru accesul acestora la diverse soluții de e-guvernare sau semnare în mod legal a unor documente electronice, altele decât cele ce derivă din responsabilitățile de serviciu, considerăm că nu se justifică nici din punct de vedere juridic și nici din punct de vedere economico-financiar. În acest sens reiterăm repetat prevederile art.41 alin (1) al proiectului legii din care rezultă că un documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie și este aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic autentic a semnatarului sau creatorului sigiliului indicat în document. Totodată, menționăm că excluderea sau revizuirea prevederilor enunțate supra în nici un caz nu va avea un efect negativ asupra bugetului persoanelor juridice de drept public, ba dimpotrivă va contribui la sporirea eficienței cheltuielilor respective, prin facilitarea accesului către zeci de mii de persoane, angajați ai respectivelor entități, la serviciile electronice publice disponibile. Faptul dat va contribui implicit și la atingerea unui alt deziderat urmărit de către autorități, și anume îmbunătățirea schimbului de informații și accesul la acestea a cetățenilor prin utilizarea modalităților electronice de comunicare în dauna celor tradiționale pe suport de hârtie.

4. La art.3 alin.(3), pentru a se evita interpretarea și aplicarea arbitrară a prevederilor referitoare la efectele juridice a serviciilor electronice de încredere și documentului electronic, propunem completarea acestuia la final cu cuvintele „și este recunoscut în condițiile specificate la alin.(2)”. În accepțiunea noastră, prevederile cuprinse în art.3 alin.(3), în redacția actuală, se extind asupra tuturor

Se acceptă.

Proiectul a fost modificat corespunzător.

	<p>certificatelor cheii publice eliberate în corespundere cu normele unui stat străin și nu doar asupra celor recunoscute în condițiile prevăzute la art.3 alin.(2). Or, din poziția autorului, expusă în Sinteză, rezultă că normele de la alin.(3) se vor aplica în colaborare cu cele de la alin.(2). Astfel, în privința certificatului cheii publice sau serviciului de încredere recunoscut prin respectarea unuia din cazurile expuse la alin.(2), nu va putea fi invocată lipsa puterii juridice a acestuia doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin.</p>	
<p>Ministerul Justiției Nr. 04/8250 din 30.10.2020</p>	<p>Luând în considerare cele expuse, vă informăm că Agenția de Guvernare Electronică va susține promovarea proiectului de lege în cauză în Guvern doar în condițiile în care acesta va fi revizuit esențial cu acceptarea obiecțiilor incluse în prezentul aviz.</p> <p>La proiectul hotărârii de aprobare a proiectului de lege: 1. Se va rectifica denumirea proiectului legii în partea ce ține de cuvintele „serviciile electronice de încredere”.</p> <p>La proiectul legii: 2. Sursa de publicare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 a Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 se va lua între paranteze rotunde, iar cuvântul „european” se va scrie cu majusculă.</p> <p>3. La art. 2 noțiunile „dispozitiv de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic” și „dispozitiv de creare a semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice” sunt asemănătoare. Prin urmare, pentru a nu fi confundate, propunem redenumirea uneia din aceste două noțiuni.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă parțial. Sursa publicării Regulamentului (UE) 910/2014 a fost redactată conform obiecției Centrului de Armonizare a Legislației.</p> <p>Nu se acceptă. Articolul 2 nu conține noțiunea de „dispozitiv de creare a semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice”. Totodată, articolul menționat conține noțiunea de „dispozitiv de creare a semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice calificate”, care diferă de noțiunea de</p>

		<p>„dispozitiv de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic”.</p>
<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii Nr. 08-6749 din 03.11.2020</p>	<p>4. La art. 18 și 53 alineatele unice nu se vor numerota.</p> <p>5. Capitolul VI se va revizui, or, potrivit normelor de tehnică legislativă, elementele de structură complexe ale actului normativ cum ar fi capitolele nu pot fi constituite dintr-un singur articol.</p> <p>Ministerul Economiei și Infrastructurii a examinat repetat proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (nr. unic 480/SIS/2020) și comunică despre susținerea proiectului cu reiterarea propunerii de completare a articolului 3. alin. (2), cu o nouă literă în următoarea redacție:</p> <p>„d) certificatul calificat este eliberat de un prestator de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau sediul într-un stat membru al Uniunii Europene.”.</p> <p>Dat fiind faptul că proiectul de lege se bazează pe prevederile și cerințele stipulate în Regulamentul (UE) nr. 910/2014, este absolut justificat recunoașterea unilaterală, la prima etapă, a certificatelor calificate a cheilor publice eliberate de către prestatorii de servicii de încredere certificați și acreditați în baza aceluiași cerințe de către structura competentă din UE. Astfel, ținând cont de faptul, că de la adoptarea Legii 91/2014 până în prezent, Republica Moldova nu a încheiat nici un acord de recunoaștere a serviciilor de încredere cu o țară străină, acest fapt constituie o constrângere pentru activitatea investitorilor străini în țara noastră care provin în majoritate din țările UE, și duce la ratarea multiplelor oportunități de afaceri și investiții din spațiul UE. Este incontestabil faptul, că până la semnarea unui acord, norma legală propusă vine să corijeze această</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p> <p>Nu se acceptă. Recunoașterea unilaterală a certificatelor cheilor publice eliberate în statele UE nu va facilita tranzacțiile electronice transfrontaliere cu parteneri din țările UE, or, o tranzacție poate avea loc între cel puțin două părți și presupune recunoașterea serviciilor în mod bilateral, iar Republica Moldova la moment nu este parte a Uniunii Europene. Menționăm că, recunoașterea unilaterală și necondiționată a certificatelor cheilor publice eliberate de către prestatori de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul în alte state, inclusiv UE, va minimiza interesul acestor state de a recunoaște, pe bază bilaterală, certificatele cheilor publice emise de către prestatorii de servicii de certificare acreditați în Republica Moldova. Mai mult ca atât, proiectul prevede instrumente suficiente pentru recunoașterea semnăturilor electronice străine. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 3 alin. (2), certificatul cheii publice eliberat de către un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat este recunoscut ca fiind echivalent, din punctul de vedere al efectelor juridice, cu certificatul cheii publice eliberat de un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova dacă este întrunită una dintre următoarele condiții: prestatorul de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul în alt stat a fost acreditat în cadrul</p>

<p>lacună, să faciliteze interacțiunea electronică a cetățenilor UE cu autoritățile și parteneri de afaceri din Republica Moldova, astfel oferind posibilitatea de a prezenta documente electronice care vor fi recunoscute și acceptate de autoritățile/instituțiile publice competente din țară, parteneri, în contextul desfășurării activității de afaceri.</p>	<p>regimului de acreditare în conformitate cu prevederile prezentei legi; un prestator de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova garantează recunoașterea certificatului; certificatul sau prestatorul de servicii de încredere care l-a eliberat este recunoscut prin aplicarea unui acord bilateral sau multilateral între Republica Moldova și alte state sau organizații internaționale, pe bază de reciprocitate.</p>
<p>Cu toate că proiectul de lege stabilește că semnătura electronică calificată este echivalentă cu semnătura olografă, ca și excepție (art.38) acordul părților poate să prevadă echivalentul semnăturii avansate cu cea olografă. Totuși, contrar acestor prevederi, articolul 20 din proiect prevede imposibilitatea aplicării semnăturii avansate în raporturile cu persoanele juridice de drept public. Este prevădută foarte restrictivă, care, prin restrângerea varietății de semnături electronice creează piedici pentru răspîndirea semnăturii electronice, odată ce se limitează posibilitatea utilizării (în bază de acord sau alt act normativ) a semnăturii avansate, cel puțin din partea persoanelor de drept privat. Totodată, pe lângă faptul că însăși proiectul prevede norme contradictorii, nu este argumentată lipsirea autorităților și instituțiilor publice de dreptul de a încheia acorduri pentru utilizarea semnăturii avansate. Se propune excluderea lit.(b) din alin.(1) art.20 sau cel puțin această literă să fie expusă cu următorul cuprins: „b) aplicarea pe documentele electronice de către persoanele juridice de drept public în raporturile juridice ale persoanelor juridice de drept public cu persoanele fizice și cu persoanele juridice de drept privat.” Astfel limitarea la semnătura calificată o să fie cel puțin doar pentru persoanele de drept juridic public, nu și pentru cele de drept privat, fiind astfel admisă posibilitatea acordurilor cel puțin în favoarea persoanelor de drept privat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Semnătura electronică calificată, propusă în proiect pentru utilizarea în cadrul rapoartelor juridice cu participarea autorităților publice, constituie unicul mecanism sigur și protejat pentru identificarea la distanță a semnatarului. Totodată, încheierea unui acord între persoane de drept privat și instituții publice, pentru atribuirea puterii juridice documentului semnat cu semnătura electronică avansată, îngreunează procesul de conlucrare între acestea. Mai mult ca atât, în cazul utilizării mecanismului de semnare a acordurilor de recunoaștere a semnăturilor avansate, va fi necesară încheierea unor astfel de acorduri pe suport de hârtie cu fiecare semnatar în parte și, respectiv, cu fiecare autoritate publică. Comparativ, semnătura electronică calificată este recunoscută de întreg teritoriul Republicii Moldova și în toate instituțiile publice. De menționat, că autentificarea în cadrul sistemelor informaționale publice, la momentul se realizează în baza cheii private și publice care sunt utilizate la crearea semnăturii electronice avansate calificate, respectiv persoanele juridice de drept privat sunt cointeresate și motivate să obțină mijloacele tehnice pentru crearea semnăturii electronice calificate. Mai mult ca atât, în calitate de contribuabili persoanele juridice sunt obligate să semneze actele de contabilitate prezentate către SFS în formă electronică (semnate cu semnătură electronică calificată).</p>

La art.38, proiectul propus vine să reitereze regulile de bază care țin de echivalarea documentului semnat olograf cu documentul electronic. Fiind stabilit că documentul semnat olograf se echivalează cu cel electronic dacă e semnat cu semnătură electronică calificată, cu excepția situațiilor când actele normative stabilesc altfel sau părțile au un acord în acest sens. Însă proiectul vine să restrângă acordul părților și potențialele prevederi ale altor acte normative doar la două tipuri de semnături (avansate sau calificate) fără a admite în principiu orice alte semnături electronice (mai simple). Faptul că Regulamentul UE și, implicit, proiectul actual prevăd unele aspecte în privința semnăturilor electronice avansate și calificate, aceasta nu ar trebui să restricționeze circulația semnăturilor electronice mai simple și a oricăror forme de documente electronice admise unanim de către părți. Astfel, cel puțin alineatele (2) și (3) din art.38 necesită a fi modificate, așa încât acordul părților să nu se refere doar la „utilizarea semnăturii avansate” dar la utilizarea oricărei semnături electronice (alta decât cea calificată), precum și sintagma „semnat cu semnătură electronică avansată” să fie modificată în „semnat cu semnătură electronică alta decât cea calificată”.

Totodată este recomandabil de a prevedea complementar în proiectul de lege libertatea de circulație a oricăror tipuri de înscris în format electronic, indiferent de tipul de semnătură electronică aplicată sau chiar dacă sunt sau nu semnate electronic, atât timp cât părțile au un acord prealabil în acest sens.

Se acceptă.

Proiectul a fost modificat corespunzător.

Nu se acceptă.

Menționăm că conform art. 1 alin. (1) al proiectului, aceasta are drept scop asigurarea funcționării, la un nivel adecvat, a pieței naționale în domeniul de securitate a mijloacelor de identificare electronică și a serviciilor de încredere și stabilește cadrul juridic pentru semnăturile electronice, sigiliile electronice, mărcile temporale electronice, documentele electronice, serviciile de distribuție electronică înregistrate și serviciile de certificare pentru autentificarea unei pagini web. Astfel, legea stabilește regimul juridic al serviciilor de încredere și al documentului electronic, inclusiv cerințele principale

	<p>Pentru facilitarea obținerii și utilizării semnăturii electronice, este important ca procesul de obținere a acesteia la fel să fie unul facil și eficient. Proiectul nu prevede posibilitatea obținerii semnăturii electronice la distanță sau în baza unui intermediar recunoscut. Este important ca proiectul în linii generale să conțină astfel de prevederi, pentru ca acestea să poată fi dezvoltate în actele normative subsidiare. La noțiuni (art.2) este important de inclus o noțiune suplimentară, cu următorul cuprins: „prestator de servicii de înregistrare - persoană ce prestează servicii de verificare a identității solicitantului și înregistrare a cererii de certificare a cheii publice la prestatorul de servicii de încredere.” Totodată, aliniatul (1) din art.9 din proiect, de expus în următoarea redacție: „(1) Cererea de certificare a cheii publice se înregistrează la prestatorul de servicii de încredere în formă electronică semnată cu semnătură electronică și/sau în formă de document pe suport de hârtie cu semnătura olografă. Cererea de certificare a cheii publice se semnează de către solicitantul semnăturii electronice sau de către prestatorul de servicii de înregistrare. În cazul semnării de către prestatorul de servicii de înregistrare, acesta asigură verificarea identității solicitantului conform procedurii coordonate cu prestatorul de servicii de certificare.”</p> <p style="text-align: right;">s</p>	<p>față de valabilitatea acestora. Prin urmare reglementarea regimului de utilizare a altor înscrisuri în format electronic nu este obiectul de reglementare al proiectului de lege. Mai mult ca atât, art. 2 din proiect stabilește că legea nu limitează modul de utilizare a documentelor.</p>
<p>Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației</p>	<p>Lipsa de obiecții și propuneri</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea nu definește clar esența, misiunea și necesitatea introducerii unui actor suplimentar în prestarea serviciilor de încredere. Or, verificarea identității solicitantului și înregistrarea cererii de certificare a cheii publice reprezintă obligația prestatorului de servicii de încredere (art. 9 alin. (2) pct. 4)). Astfel, introducerea unui actor nou în procesul de prestare a serviciilor de încredere este ineficientă, inutilă și va duce la dublarea responsabilităților, tergiversarea proceselor, prelucrarea dublă a datelor cu caracter personal ale solicitanților, majorarea cheltuielilor administrative, iar ca urmare și majorarea prețului serviciilor pentru utilizatorul final.</p> <p>Totodată, prevederi privind identificarea și verificarea de la distanță a identității unei persoane a fost inclusă în proiect conform propunerii Agenției de Guvernare Electronică.</p>
	<p>Se ia act.</p>	

<p>Nr. 03-DRAS/1479 29.10.2020</p>	<p><i>din</i></p> <p>Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică</p> <p>Nr. 1.4/1693/44-20 <i>din</i> 05.11.2020</p>	<p>Cu referire la scrisoarea nr. 7/3-3102 din 21 octombrie 2020 prin care solicitați avizarea repetată a proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (nr. unic 480/SIS/2020), Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” reiterează obiecțiile prezentate în avizul remis prin scrisoarea nr.1.4/1201/44-20 din 14.08.2020, care potrivit sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiect, nu au fost acceptate de către autorul proiectului.</p>	<p>Se ia act.</p>
	<p>În această ordine, pentru a ajunge la un consens în privința obiecțiilor și propunerilor înaintate, în conformitate cu prevederile articolului 39, alineatul (3) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, propunem convocarea unei ședințe comune de lucru în acest sens</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform pct. 198 pct. 1 și pct. 2 al Regulamentului Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, avizul autorității/instituției publice trebuie să conțină în mod distinct, după caz: 1) obiecțiile argumentate și explicite pe marginea cărora trebuie să se ajungă la un acord; 2) propunerile care poartă caracter de recomandare. Totodată, potrivit pct. 199 al aceluiași Regulament, dacă în textul avizului/expertizei obiecțiile nu sunt delimitate, acestea se consideră propuneri, fiind reflectate în sinteză în modul corespunzător. Astfel, reieșind din prevederile menționate, dar și pct. 204 al Regulamentului Guvernului, având în vedere faptul că în avizul cu nr.1.4/1201/44-20 din 14.08.2020, STISC nu a prezentat careva obiecții, ci doar propuneri asupra cărora autorul s-a expus în sinteză, organizarea unei ședințe nu este necesară.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
<p>Agenția Servicii Publice</p> <p>Nr. 01/7704 din 06.11.2020</p>	<p>I. La proiectul hotărârii Guvernului, din sintagmele „serviciile electronice de încredere” de exclus cuvântul „electronice” deoarece noul titlu al proiectului de lege este “privind identificarea electronică și serviciile de încredere.</p>		

	<p>II. La proiectul de lege.</p> <p>1. La art.2:</p> <p>a) La definiția noțiunii de „document electronic”.</p> <p>Atragem atenție asupra faptului că orice document pe suport de hârtie are putere juridică, dacă pe acesta este semnătura și, după caz, aplicată ștampila respectivă. Considerăm că și un document electronic, pentru a avea aceeași putere juridică ca și documentul pe suport de hârtie, trebuie să fie semnat electronic și, după caz, să dispună de sigiliul electronic respectiv.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform art. 38 alin. (5) al proiectului, (5) în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul pe suport de hârtie să fie autentificat cu ștampilă, documentul electronic asupra căruia s-a aplicat semnătura electronică sau sigiliul electronic se consideră a fi corespunzător acestei cerințe.</p>
	<p>Totodată, atragem atenție și asupra faptului că definiția de „document electronic” așa cum este formulată în art.2 din proiectul de lege creează ambiguități în înțelegerea univocă a prevederilor din mai multe articole și în mod special a celor din art. 44, 45, 46, 47, 48, 49. În acest context, în scopul înțelegerii univoce a prevederilor din proiectul de lege examinate, propunem de revizuit noțiunea de „document electronic” luându-se în vedere semnarea acestuia de către creatorul inițial al documentului electronic și aplicarea sigiliului electronic respectiv.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Noțiunea este preluată din Regulamentul UE 910/2014 iar conținutul acesteia nu contrazice prevederilor art. 45-50 din proiect. Totodată, regimul juridic al documentului electronic este stabilit în Capitolul IV al proiectului.</p>
	<p>b) De completat articolul cu noțiunea de "organism de drept public" și definit exact așa cum este definită noțiunea „Calitatea de autoritate contractantă” în rt.13 din Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice, deoarece Regulamentul UE nr.910 2014 include la art.3 la alin. 8 noțiunea de "organism de drept public".</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În textul proiectului nu este utilizată noțiunea de „organism de drept public”.</p>
	<p>2. În capitolul II al proiectului de lege de inclus un articol nou intitulat „Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități”, în care se va face trimitere la Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Propunerea este în concordanță cu conținutul art.15</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost completat cu un articol nou cu următorul conținut: „Articolul 4. Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități</p>

	<p>"Accesibilitatea pentru persoanele cu handicap" din Regulamentul UE nr.910/2014.</p>	<p>Dacă este posibil, serviciile de încredere prestate și produsele destinate utilizatorului final utilizate pentru prestarea serviciilor respective sunt accesibile persoanelor cu dizabilități."</p>
	<p>Art. 13 stabilește că „termenul de valabilitate a certificatului cheii publice al utilizatorului se stabilește de către prestatorul de servicii de încredere, dar nu poate constitui mai mult de 5 ani, în funcție de capacitățile mijloacelor tehnice de creare a semnăturii electronice”. Cu toate acestea, mijloacele de stocare existente în prezent (stick-uri, jetoane, carduri inteligente), din cauza limitărilor tehnice, nu permit lucrul cu cheile RSA de lungime corespunzătoare. În acest sens, propunem să fie aprobată sintagma „nu poate constitui mai mult de 3 ani” în textul documentului. O perioadă mai scurtă de valabilitate a certificatului va permite, de asemenea, un control mai fiabil asupra utilizării certificatului emis, ceea ce va reduce riscul unui posibil compromis al cheii utilizatorului.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Având în vedere dezvoltarea continuă a tehnologiilor informaționale, limitarea termenului de valabilitate până la cel mult 3 ani nu este argumentată. Totodată, cu referire la securitatea certificatelor, menționăm că aceasta urmează a fi asigurată prin stabilirea lungimii cheii și algoritmului utilizat, în dependență de termenul de valabilitate al cheii private și al certificatului cheii publice. Stabilirea lungimii cheii va avea loc prin aprobarea de către organul de supraveghere și control a actelor subordonate legii.</p>
	<p>3. La art.33 de completat alin.(2) cu o nouă literă în redacția „menține și publică, în mod securizat, listele prestatorilor de servicii de încredere calificați și informațiile referitoare la serviciile de încredere calificate prestate de aceștia, semnate sau sigilate electronic, într-o formă adecvată pentru prelucrarea automată”. Propunerea este în concordanță cu conținutul alin. (2) al art.22 "Listele sigure" din Regulamentul UE nr.910/2014. Propunerea în cauză are drept scop principal să asigure includerea automată în circuitul internațional și sporirea vizibilității prestatorilor de servicii de încredere calificați din Republica Moldova și a informațiilor cu referință la serviciile de încredere calificate prestate de aceștia.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 34 alin. (2) a fost completat cu o literă nouă, cu următorul conținut:</p> <p>„e) menține și publică, în mod securizat, liste sigure, asupra cărora este aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic al organului de supraveghere și control, care includ informații referitoare la prestatorii de servicii de încredere calificați și informații referitoare la serviciile de încredere calificate prestate de aceștia, într-o formă pasibilă de prelucrare automată;”</p>

	<p>4. La art.47 alin. (1), după cuvântul „legislația” de înlocuit sintagma „prin înerea registrelor electronice și/sau pe suport de hârtie” cu sintagma „cu privire la registre”, deoarece potrivit prevederilor legii nr.71/2007 cu privire la registre, registrele se țin doar în formă electronică.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>
<p>Ministerul Finanțelor Nr. 15/3-06/368 din 09.11.2020</p>	<p>1. În prim plan, menționăm faptul că, prin proiectul de lege se aprobă un nou mecanism de validare a datelor în cadrul sistemelor informaționale de stat, și anume sigiliul electronic. Astfel, prin intermediul unui certificat al sigiliului electronic se va verifica identitatea și, după caz, atribuțiile specifice ale persoanei juridice. Dat fiind faptul că, la etapa actuală toate sistemele informaționale din Republica Moldova dețin metoda de autentificare și semnare electronică cu validarea, se propune completarea proiectului de lege cu termeni de asigurare a lucrărilor tehnice de către toate autoritățile publice și prestatorul de servicii de încredere, pentru aplicarea mecanismului respectiv.</p>	<p>Nu se acceptă. Acțiunile concrete de conformare cu prevederile proiectului urmează a fi stabilite prin acte de punere în aplicare a legii, inclusiv prin acte departamentale. Totodată, proiectul stabilește în art. 55 obligația Guvernului de a elabora și adopta acte normative subordonate necesare pentru punerea în aplicare a legii.</p>
	<p>2. Un risc asupra modului de eliberare și utilizare ulterioară a sigiliului electronic este faptul că nu toate persoanele juridice se regăsesc în Registrul de Stat al Unităților de Drept, unele din acestea fiind luate la evidență de către Serviciul Fiscal de Stat și se regăsesc doar în Registrul Fiscal de Stat. Prin urmare, se constată că prestatorul de servicii de încredere va emite sigiliul electronic doar persoanelor juridice care se regăsesc în Registrul de Stat al Unităților de Drept, înregistrat de către IP „Agenția Servicii Publice”. Prin urmare, se propune de a menține câmpurile obligatorii care se vor conține în sigiliul electronic și registrele electronice, întru evitarea nemulțumirilor contribuabililor.</p>	<p>Nu se acceptă. Structura certificatului cheii publice a utilizatorilor va fi aprobată prin acte de punere în aplicare a legii.</p>
	<p>3. Referitor la art. 10 alin.(1) din proiectul de lege considerăm necesar revederea termenului de examinare a cererii de certificare. Termenul de eliberare a semnăturii în</p>	<p>Nu se acceptă. Termenul de 5 zile lucrătoare va fi aplicat doar în cazul în care părțile (prestatorul de servicii de încredere și</p>

	<p>5 zile va genera amenzi pentru contribuabilii care sunt obligați să prezinte dările de seamă fiscale prin intermediul sistemelor informaționale și constată cu doua zile înainte de expirarea termenului de prezentare a acestora că semnătura expiră. Prin urmare, se propune de substituit textul „în termen de 5 zile lucrătoare” cu textul „în termen de maxim 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii sau până la finele zilei lucrătoare datei de înregistrare a cererii, dacă amânarea examinării acesteia va supune riscului de neexecutare a obligațiilor conform termenilor stabiliți de legislație”.</p>	<p>solicitant) nu vor stabili un alt termen, care poate fi mai mic. Totodată, obligația privind monitorizarea termenului de valabilitate a propriului certificat al cheii publice îi revine titularului acestuia.</p>
	<p>4. Referitor la art. 11 alin. (2) lit. c), comunicăm că art. 31 alin. (4) din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, este prevăzut expres că „Date de identificare ale titularului, în cazul certificatului cheii publice al utilizatorului, se consideră numele, prenumele și numărul de identificare a persoanei fizice (IDNP) și/sau pseudonimul”. În acest sens recomandăm indicarea expresă a informațiilor care urmează a fi conținută în certificatul cheii publice.</p>	<p>Nu se acceptă. Articolul menționat se referă la certificatele cheilor publice utilizate în cadrul tuturor serviciilor de încredere, nu doar a semnăturii electronice. Astfel, în dependență de scopul pentru care se eliberează certificatul, datele de identificare ale titularului certificatului cheii publice pot fi diferite (IDNP, IDNO, alte date specifice).</p>
	<p>5. Referitor la art. 26 alin. (1) și art. 41 alin. (2) se menționează că verificarea autenticității se efectuează prin intermediul dispozitivului de verificare a semnăturii electronice sau sigiliului electronic, însă nu se menționează care sunt aceste dispozitive de verificare. Prin urmare, titularii semnăturii electronice, atât persoanele fizice cât și cele juridice, după semnarea documentelor electronice în cadrul sistemelor informaționale automatizate ale Serviciului Fiscal de Stat descarcă fișierele în format PDF și încearcă verificarea acestora prin intermediul MoldSign sau MSign. Un exemplu la acest capitol este sistemul informațional automatizat „e-Factura” în cadrul căruia un contribuabil în calitate de furnizor semnează o factura</p>	<p>Nu se acceptă. Proiectul de lege este elaborat conform principiului neutralității tehnologice în domeniul prestării serviciilor de încredere, iar prestatorii acestor servicii pot fi întreprinzători individuali sau persoane juridice care prestează unul sau mai multe servicii de încredere. În cadrul prestării serviciilor de încredere, prestatorul este în drept să utilizeze orice platformă tehnologică care corespunde cerințelor cadrului normativ național și standardelor naționale și internaționale în domeniu. Prin urmare, legea nu poate stabili utilizarea obligatorie a unui hard sau soft anumit.</p>

fiscală și o remite prin intermediul sistemului către un alt contribuabil, care are calitatea de cumpărător, care la rândul său la fel aplică semnătura electronică. Menționăm că, facturile fiscale în cadrul sistemului „e-Factura” sunt în format XML și semnarea se efectuează doar prin intermediul platformei guvernamentale MSign. În final, ambii titulari ai certificatelor cheii publice au posibilitatea descărcării fișierului semnat în XML și posibilitatea descărcării fișierului în format PDF, dar care nu conține semnăturile aplicate. Procedura respectivă de semnare este implementată în cadrul tuturor sistemelor informaționale ale Serviciului Fiscal de Stat și reiese că nici un utilizator al acestor sisteme nu dispune de posibilitatea verificării prin MSign sau prin MoldSign a autenticității semnăturii electronice aplicate pe documentul electronic, în special în cazul în care documentul ulterior se expediază unei alte persoane care nu este utilizator al sistemelor respective. În asemenea caz fie prestatorul de servicii de certificare ajustează softurile și sistemele, fie toate sistemele autorităților publice care emit documente electronice semnate, într-un format diferit, trebuie să ajusteze sistemele, ceea ce presupune cheltuieli esențiale din bugetul statului.

6. Cu referință la art. 26 alin. (2) lit. b) din proiectul de lege considerăm oportun de a fi revizuit sau completat pentru a nu permite modificarea documentului electronic din moment ce acesta a fost semnat electronic. Din moment ce se aplică semnătura electronică, semnatarul este convins că blochează documentul după semnare și documentul devine document doar în varianta de citire pentru toate persoanele, inclusiv semnatarul. Pentru modificarea documentului ar fi oportun anularea semnăturii electronice inițiale de către titularul certificatului cheii publice sau crearea unui nou document în baza celui precedent.

Nu se acceptă.

Scopul semnăturii electronice nu constă în blocarea posibilității de modificare a documentului electronic. Totodată, în cazul modificării documentului semnat, la verificarea acestuia utilizatorului îi este afișat faptul modificării documentului electronic.

	<p>7. Referitor la art. 27, lit. g) menționează că semnătura electronică și sigiliul electronic asigură că nu a fost compromisă integritatea datelor asupra cărora a fost aplicată semnătura sau sigiliul electronic. Acest fapt crește nivelul de încredere în documentele semnate electronic și asigură titularul certificatului cheii publice că acesta nu va fi modificat fără voia sa. Articolul respectiv confirmă faptul că art. 26 alin. (2) lit. b) din proiectul de lege necesită a fi ajustat, precum s-a menționat la punctul anterior.</p>	<p>Nu se acceptă. Poziția autorului a fost expusă în punctul anterior.</p>
	<p>8. Cu referință la art. 38 alin. (11) necesită o precizare referitor la originalitatea unui document semnat electronic de către un semnatar, ulterior imprimat pe suport de hârtie de către semnatarul al doilea care semnează documentul olograf. După articolul respectiv se propune a fi completat cu un nou articol care va specifica faptul că din moment ce o persoană a aplicat semnătura electronică pe documentul electronic, originalul documentului respectiv este cel electronic și în cazul în care acest document se imprimă pe suport de hârtie, el este considerat copie a documentului. În practica de astăzi, o mare parte a părților implicate în semnarea unui document, în special când documentul urmează a fi semnat de 2 și mai multe persoane, se inițiază semnarea electronică a documentului pe rând de către responsabili și în momentul în care unul din participanți la semnare nu deține semnătura electronică, imprimă documentul cu insignele aplicate la semnarea electronică, semnează documentul olograf, îl scanează și transmite mai departe spre semnare de către restul participanților. Astfel, se necesită de a fi prevăzut expres că în cazul în care un document va fi întocmit și semnat electronic, toți participanții urmează să semneze electronic, iar din moment ce acesta a fost imprimat pe suport de hârtie acestea reprezintă copia documentului electronic și nu originalul</p>	<p>Nu se acceptă. Alineatul menționat stabilește că în cazul în care o persoană creează un document electronic asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic și un document pe suport de hârtie semnat cu semnătură olografă, identice după conținut, ambele se consideră documente de sine stătătoare și originale. Astfel, circulația ulterioară a acestora este reglementată de actele normative corespușnzător. Totodată, în cazul imprimării documentului electronic semnat cu semnătură electronică, acesta obține doar statut de copie, fapt despre care urmează a fi efectuate mențiuni în cazul autentificării acesteia, în modul prevăzut de legislație pentru autentificarea copiilor documentelor pe suport de hârtie. Astfel, copia imprimată și autentificată nu obține statut de document electronic, fapt stabilit clar în alin. (12) al aceluiași articol.</p>

<p>acestui, astfel cum este menționat și la alin.(12) al aceluiași articol.</p>	
<p>9. La art. 38 alin.(12) se propune ca autentificarea notarială să fie efectuată doar asupra semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice calificate.</p>	<p>Nu se acceptă. Alin. (12) al art. 39 reglementează autentificarea copiei unui document electronic asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic și nu a documentului original sau a semnăturii în sine. Totodată, semnătura electronică reprezintă în sine metodă de autentificare și nu necesită a fi autentificată notarial.</p>
<p>10. La art. 45 alin.(4) cuvintele ”semnatarul și destinatarul” se substituie cu textul ”semnatarul, destinatarul și/sau proprietarul sistemului” deoarece există sisteme în cadrul cărora, prin actele normative este stabilit că se consideră recepționat documentul electronic de către destinatar în momentul în care acesta aplică semnătura.</p>	<p>Nu se acceptă. Propunerea înaintată poate duce la crearea premiselor și posibilităților legale pentru realizarea unor fraude din partea destinatarului, prin neaplicarea intenționată a semnăturii. Toate actele normative subordonate urmează a fi aduse în concordanță cu prevederile legii.</p>
<p>Astfel, în vederea înlăturării ambiguităților identificate se propune ca proiectul în cauză să fie revizuit în contextul celor menționate supra. Suplimentar, cu referință la Analiza impactului de Reglementare a proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere, la pct. 1) lit.b) ultimul alineat, nu este clar cum se va efectua autentificarea și validarea datelor în cadrul serviciilor electronice cu semnătura electronică din Ucraina. La momentul actual, sistemele verifică datele conform registrului populației, registrului de stat al unităților de drept, registrul fiscal. Prin urmare, persoanele din Ucraina nu se regăsesc în registrele respective. Implementarea acestei modificări presupune modificarea radicală a tuturor sistemelor. Este necesar de a înțelege inițial mecanismul de validare pentru a nu intra într-o etapă de nerespectare de către contribuabili a normelor legale prin imposibilitatea utilizării sistemelor.</p>	<p>Nu se acceptă. Mecanismul tehnic de implementare a recunoașterii bilaterale a semnăturilor electronice și a altor servicii de încredere în baza acordurilor interguvernamentale nu ține de obiectul de reglementare a proiectului supus analizei. Cerințele tehnice, metodele și mijloacele de realizare a acestora vor fi discutate în cadrul negocierilor.</p>

Totuși, în pofida faptului că se modifică legislația privind semnătura electronică, rămâne un segment neacoperit sau cel puțin neclar referitor la modul de emiteră a semnăturilor electronice și a sigiliilor electronice pentru persoanele fizice și juridice nerezidente. Conform art. 187, alin. (21) din Codul Fiscal, categoria de subiecți care sunt obligați de a utiliza metode automatizate de raportare fiscală și în cazul în care contribuabilii cad sub incidența articolului menționat, însă conducătorul înregistrat de către IP Agenția Servicii Publice este o persoană nerezidentă, contribuabilul este în imposibilitatea onorării obligațiilor fiscale, dat fiind faptul că nu există un cadru normativ care să reglementeze modul de eliberare și utilizare a semnăturilor electronice pentru persoanele nerezidente. Conform cadrului legal prevăzut în Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și Legea nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră, la momentul trecerii frontierei de stat a Republicii Moldova, tuturor persoanelor nerezidente se atribuie codul unic de identificare IDNP de care aceștia nu cunosc, decât atunci când intra în interacțiune cu autoritățile statului și este impus prin lege să utilizeze sistemele electronice pentru care se necesită aplicarea semnăturii electronice. Sarcina Registrului de stat al populației privind înregistrarea unor categorii de persoane cu atribuire IDNP fără eliberarea actelor de identitate, inclusiv la traversarea frontierei de stat este menționată în pct. 5 al Concepției sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” aprobată prin Hotărâri Guvernului nr. 333/2002. Potrivit pct. 4 al Concepției menționate, „Conținutul și structura datelor personale pot să se modifice în corespundere cu legislația Republicii Moldova, însă IDNP va rămâne neschimbat. Numărul de identificare de stat și un anumit volum de date ale persoanei fizice se păstrează permanent”. În pofida acestei reglementări, în cadrul registrelor informaționale de stat aceeași persoană

Nu se acceptă.

Nu stabilește interdicții de obținere și utilizare a serviciilor de încredere de către cetățeni străini sau apatrizi. Totodată, potrivit pct. 13 al Hotărâri Guvernului nr. 333/2002, posesor al Registrului de stat al populației este Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

	<p>nerezidentă, cu aceleași date de identificare, deține mai multe coduri IDNP. Prin urmare, se solicită analiza aspectului expus și includerea în proiectul respectiv de lege a reglementărilor aferente obținerii semnăturilor electronice și a sigiliilor electronice nu doar de către cetățenii Republica Moldova care dețin IDNP, ci și de către cetățenii care au refuzat atribuirea IDNP și persoanele nerezidente care dețin careva obligații față de structurile de stat din Republica Moldova.</p>	
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2-6976 din 05.11.2020</p>	<p>III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului, Art.34 alin.(18) din proiectul legii Articolul 34 Controlul în domeniul serviciilor de încredere(...) (18) Termenul minim stabilit de organul de supraveghere și control pentru lichidarea încălcărilor depistate constituie 10 zile lucrătoare, iar cel maxim - 30 zile lucrătoare după primirea prescripției expediate/înmânate împreună cu actul de control. Obiecții: Norma stabilește termenul minim și maxim care poate fi acordat prestatorului de servicii de încredere pentru lichidarea încălcărilor depistate de către organul de supraveghere și control. Astfel, termenul poate varia între 10 zile lucrătoare și cel mult 30 de zile lucrătoare. Norma însă nu stabilește cazurile când se va acorda 10 zile și cazurile când se va acorda 30 de zile. Lipsa unor termene concrete, precum și lipsa reglementării modalității de stabilire și acordare a acestor zile vor crea condiții propice de aplicare a normei urmare a interpretării preferate cu riscul comiterii manifestărilor de corupție la etapa stabilirii termenului. În aceste condiții, organul de supraveghere și control va putea acorda termene diferite în unele și aceleași situații juridice. Totodată, lipsa stabilirii unor termene clare în anumite</p>	<p>Se acceptă. Alin. (18) al art. 35 a modificat prin stabilirea termenului concret și unic de remediere a încălcărilor depistate. Astfel, alineatul menționat a fost expus în următoarea redacție: „(18)Termenul pentru lichidarea încălcărilor depistate constituie 15 zile lucrătoare, calculat din ziua următoare celei în care a fost primită prescripția expediată/înmânăată împreună cu actul de control”.</p>

	<p>cazuri va pune în dificultate și prestatorii de servicii de a se conforma pentru lichidarea încălcărilor depistate (spre exemplu, în cazul acordării unor termene mici de conformare), ceea ce va intensifica solicitările de acordare a unor termene mai mari pentru lichidarea încălcărilor depistate, ceea ce poate duce la încurajarea comiterii riscurilor de corupție manifestate prin corupere activă/pasivă, trafic de influență, influențare necorespunzătoare ș.a.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Propunem autorului stabilirea cazurilor urmare a cărora se vor putea acorda termenele de conformare sau completarea normei cu o prevedere care să prevadă condițiile și organul responsabil de stabilirea transparentă a cazurilor și a termenelor ce pot fi acordate pentru remedierea încălcărilor depistate de către organul de supraveghere și control.</p>	
<p>Se acceptă.</p> <p>Alin. (19) al art. 35 a modificat prin stabilirea cazului în care prestatorul de servicii de încredere poate solicita prelungirea termenului de remediere a încălcărilor depistate de Comisie. Totodată, a fost stabilită obligația organului de supraveghere și control de a accepta solicitarea de acordare a termenului suplimentar solicitat. Astfel, alineatul menționat a fost expus în următoarea redacție:</p> <p>„(19) Dacă în termenul stabilit prestatorul de servicii de încredere nu a lichidat toate încălcările depistate, la solicitarea oficială a acestuia, termenul pentru lichidarea încălcărilor este prelungit cu termenul solicitat de prestatorul de servicii de încredere, dar care nu poate depăși 20 de zile lucrătoare.”</p>	<p>Art.34 alin.(19) din proiectul legii</p> <p>Articolul 34 Controlul în domeniul serviciilor de încredere (19) În cazuri excepționale și la solicitarea oficială a prestatorului de servicii de încredere, termenul pentru lichidarea încălcărilor poate fi prelungit cu cel mult 20 de zile lucrătoare.</p> <p>Obiecții:</p> <p>În opinia noastră, norma induce confuzie în posibilitatea acordată prestatorului de servicii de încredere de a solicita prelungirea termenului pentru lichidarea încălcărilor. Astfel, nu se cunosc „cazurile excepționale” care pot fi considerate temeiuri justificative de prelungirea termenului pentru lichidarea încălcărilor. La fel, sintagmele „poate fi prelungit” și „cu cel mult 20 de zile lucrătoare” acordă normei confuzie în acțiunile organului de supraveghere ce urmează să le întreprindă. În acest sens, norma atribuie organului de supraveghere și control dreptul de a decide în mod unilateral atât la acordarea dreptului de prelungire a</p>	

termenului, cât și la stabilirea termenului acestuia. În concluzie, considerăm că norma va crea condiții de aplicare discreționară și abuzivă a acesteia cu riscul comiterii manifestărilor de corupție.

Recomandări:

Propunem autorului stabilirea „cazurilor excepționale” la care termenul de prelungire pentru lichidarea încălcărilor poate fi prelungit cu cel mult 20 de zile lucrătoare. La fel, propunem modificarea sintagmei „poate fi prelungit cu cel mult 20 de zile lucrătoare” cu textul „este prelungit cu termenul solicitat de prestatorul de servicii de încredere, termen care nu poate depăși 20 de zile lucrătoare”.

Art.34 alin.(21) din proiectul legii

Articolul 34 Controlul în domeniul serviciilor de încredere(...)

(21) În cazul constatării semnelor de compromitere a cheilor private ale prestatorului de servicii de încredere calificat, în cazul încălcării obligațiilor prevăzute de prezenta lege, precum și în cazul neînăturării, în termenul stabilit, a datelor eronate din certificatele cheilor publice, organul de supraveghere și control poate aplica măsuri de suspendare sau retragere a acreditării prestatorului de servicii de încredere calificat în conformitate cu prezenta lege.

Obiecții:

Norma acordă dreptul organului de supraveghere și control de a aplica măsuri de suspendare sau retragerea acreditării prestatorului de servicii de încredere calificat. Astfel, prin utilizarea sintagmei „poate aplica măsuri de suspendare sau retragere” norma atribuie competențe confuze. Textul prevederii face referință la temeiurile în care poate surveni atât suspendarea, cât și retragerea acreditării. Or, suspendarea acreditării și retragerea acesteia sunt reglementate de normele articolelor 35 și, respectiv 36. Astfel, nu este clară inserarea în art.34 alin.(21) a temeiurilor

Se acceptă.

Alin. (21) a fost exclus.

	<p>de suspendare/retragere a acreditării. În aceste condiții, norma comportă riscuri de corupție la etapa luării deciziei de suspendare sau de retragere. Norma fiind permisivă va lăsa loc interpretărilor discreționare din partea organului de supraveghere și control, iar în unele cazuri va încuraja comiterea manifestărilor de corupție manifestate în special prin favoritism, corupere activă/pasivă, trafic de influență.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Completarea normei articolului 35 și 36 cu temeiurile clare în care survine suspendarea și retragerea acreditării.</p>
	<p>Art.35 alin.(1) și art.36 alin.(1) din proiectul legii</p> <p>Articolul 35 Suspendarea și reluarea valabilității acreditării</p> <p>(1) Acreditarea poate fi suspendată în conformitate cu legislația în domeniul reglementării activității de întreprinzător.</p> <p>Articolul 36 Retragerea acreditării</p> <p>(1) Acreditarea poate fi retrasă în conformitate cu legislația în domeniul reglementării activității de întreprinzător.</p> <p>Obiecții:</p> <p>În opinia noastră, se constată utilizarea eronată a cuvântului „poate” în contextul normelor. Astfel, considerăm că prin sintagmele „poate fi suspendată” și „poate fi retrasă” se lasă loc interpretărilor discreționare în exercitarea obligațiilor organului de supraveghere și control. În aceste condiții, chiar dacă norma expune temeiurile justificative de suspendare, respectiv de retragere, organul de supraveghere și control va fi în drept de a suspenda sau nu, respectiv de a retrage sau nu acreditarea. Normele confuze creează condiții propice comiterii manifestărilor de corupție.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Propunem autorului substituirea sintagmei „poate fi suspendată” din conținutul art.35 alin.(1) cu sintagma „este suspendată”. În aceeași ordine de idei, propunem</p>
	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul a fost modificat corespunzător.</p>

	<p>substituirea sintagmei „poate fi retrasă” din conținutul art.36 alin.(1) cu sintagma „este suspendată”.</p>	
<p>Se acceptă. Litera c) din alineatul (2) al articolului 37 a fost exclus.</p>	<p>Art.36 alin.(1) din proiectul legii Articolul 36 Retragerea acreditării (...) (2) Drept temei pentru realizarea acțiunilor prevăzute de lege în vederea retragerii acreditării servesc: c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate organului de supraveghere și control. Obiecții: Drept temei pentru retragerea acreditării, conform lit.c) al art.36 este - depistarea unor date neautentice în documentele prezentate organului de supraveghere și control. Totodată, drept temei pentru suspendarea valabilității acreditării, conform lit. b) al art.35 este - încălcarea de către prestatorul de servicii de încredere a obligațiilor stabilite de prezenta lege. Analizând cele expuse mai sus, se conturează o neclaritate dacă acțiunea de prezentare a unor date neautentice în documente poate reprezenta, de fapt, o încălcare a obligațiilor stabilite de lege. În aceste condiții, se va putea interpreta eronat aplicabilitatea normei cu riscul ca în unele cazuri să fie plicată suspendarea acreditării, iar în alte cazuri să fie aplicată retragerea acreditării. În redacția propusă, normele conțin în sine pericol de coruptibilitate a organului de supraveghere și control în vederea adoptării unei sau altei decizii. Astfel, la implementare normele vor încuraja o conduită delictivă manifestată prin abuz de serviciu, depășire a atribuțiilor de serviciu și alte manifestări de corupție. Recomandări: Propunem autorului excluderea neconcordanțelor identificate. Astfel, norma conținută la lit. b) din articolul 35 urmează să fie reanalizată, deoarece unele încălcări de către prestatorul de servicii de încredere a obligațiilor stabilite de</p>	

	<p>lege pot fi încadrate, eventual, în temeiuri de retragere a acreditării.</p>	
<p>Sedințe interinstituționale</p> <p>Serisoarele nr. 7/3-3551 din 30.11.2020, 7/3-686 din 19.02.2021, 7/3-685 din 19.02.2021</p>		
<p>Agenția de Guvernare Electronică</p>	<p>În privința cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere propus în proiectul de lege, menționăm că substituirea acestuia cu unul similar celui reglementat de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS) nu va exclude posibilitatea intervenției statului prin intermediul Organismului de supraveghere desemnat pentru evaluarea și verificarea conformității și calității serviciilor furnizate de prestatorii serviciilor de încredere. Potrivit art.17 din Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), statele sunt obligate să desemneze un organism de supraveghere a prestatorilor de servicii de încredere. Supravegherea prestatorilor de servicii calificați stabiliți pe teritoriul statului urmând a fi realizată prin intermediul activităților de supraveghere ex ante și ex post, în vederea asigurării că serviciile de încredere calificate pe care le prestează, îndeplinesc cerințele stabilite de regulament. Inițierea unui serviciu de încredere calificat, conform art.21 din Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează prin transmiterea de către prestatorul de servicii de încredere în adresa organismului de supraveghere a unei notificări însoțite de un raport de evaluare a conformității. Organismul de supraveghere verifică dacă prestatorul de servicii de încredere și serviciile de încredere prestate de acesta respectă cerințele prevăzute în regulament și, în special, cerințele pentru prestatorii de servicii de încredere calificați și pentru serviciile de încredere calificate prestate de aceștia. Supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați, conform art.20 din Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), se realizează de organismul de supraveghere. Acesta are dreptul să efectueze un audit sau</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Pe teritoriul RM desfășurarea activității de prestare a serviciilor publice, este supusă acreditării/licențierii. Excluderea controlului în prestarea serviciilor de încredere și permiterea funcționării fără autorizație va reduce considerabil nivelul de încredere a acestora. Totodată, având în vedere faptul că, actualmente în Republica Moldova există un singur prestator de servicii de certificare – STISC, care este o instituție publică, crearea a două organisme distincte implicate în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestuia este inefficientă și va duce la cheltuieli bugetare suplimentare neargumentate. Reieșind din numărul mic al prestatorilor, din situația economico-socială actuală a Republicii Moldova, care impune reducerea cheltuielilor bugetare neurgente dar și din urmările provocate de situația epidemiologică, o astfel de divizare a atribuțiilor și creare a unor organisme statale nu este argumentată.</p> <p>Totodată, Regulamentul UE 910/2014 nu indică statelor membre asupra delegării atribuțiilor de supraveghere unui anumit organ, fiecare stat fiind în drept să identifice de sine stătător organul de supraveghere, reieșind din dreptul intern, conform tradițiilor stabilite în fiecare stat în parte. Stabilirea Serviciului de Informații și Securitate a Republicii Moldova a atribuțiilor organismului de supraveghere și control în domeniul serviciilor de încredere reiese din faptul că, SIS dispune de infrastructura tehnică necesară, dar și personal calificat pentru punerea în aplicare a legii.</p>

să solicite unui organism de evaluare a conformității să efectueze o evaluare a conformității privind prestatorii de servicii de încredere calificați, pe cheltuiala prestatorilor de servicii de încredere respectivi, pentru a confirma că aceștia și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute de regulament. Totodată, prestatorii de servicii de încredere calificați sunt auditați, pe propria cheltuială, cel puțin o dată la 24 de luni, de către un organism de evaluare a conformității. Scopul auditului este de a confirma că prestatorii de servicii de încredere calificați și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute în regulament. Din cele menționate supra, rezultă că în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestora urmează să fie implicate două organisme diferite cu responsabilități și statute distincte: Organismul de supraveghere – organism național desemnat de stat pentru realizarea activităților de supraveghere în domeniul prestării serviciilor de încredere. Organisme de evaluare a conformității – organisme acreditate care efectuează activități de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați. Prin proiectul de lege supus avizării, contrar modelului reglementat de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), se propune păstrarea unui model de acreditare, supraveghere și control în care funcțiile de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați, acordarea statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați să se realizeze de un singur organism de stat, căruia îi este atribuit și calitatea de prestator de servicii de încredere calificat de nivel superior, prin intermediul mecanismelor de acreditare și control, și nu prin realizarea auditurilor realizate de organisme independente. În acest sens, în condițiile în care aspirăm și pretindem să implementăm

Acquis-ului comunitar în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că actualul model instituțional și funcțional de acreditare, supraveghere și control a prestatorilor de servicii de încredere calificăi urmează a fi revizuit și ajustat la cerințele Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS). Substituirea actualului model de acreditare, supraveghere și control cu un model conform Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), bazat pe supravegherea ex-ante și ex-post al prestatorilor de servicii de încredere și evaluarea conformității de către organisme independente, considerăm că va contribui esențial la creșterea concurenței și competitivității pe segmentul serviciilor de încredere, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra încrederii în prestatorii serviciilor respective și implicit în servicii furnizate de către aceștia. Suplimentar, o dată cu revizuirea modelului cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că se impune și modificarea modului de desemnare a Organismului de supraveghere și, implicit, substituirea instituției desemnate anterior pentru exercitarea activităților respective. În accepțiunea noastră, exercitarea competențelor unui Organism de supraveghere, de fapt și a celor de acreditare, supraveghere și control, sunt atipice pentru un serviciu secret de intelligence. Faptul dat este susținut și de prevederile Legii nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în care nu regăsim careva mențiuni referitoare la activitatea pe segmentul serviciilor de încredere sau posibilitatea de a desfășura proceduri de acreditare. Tot în acest context, subliniem că o asemenea abordare în privința desemnării Organismului de supraveghere, prin atribuirea responsabilităților de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere unui serviciu secret nu regăsim în nici un stat membru al UE și nici într-un stat din spațiul ex-sovietic. Din

	<p>analiza realizată rezultă că responsabilitatea pentru supravegherea prestatorilor de servicii de încredere și calității și conformității serviciilor furnizate de către aceștia este atribuită fie unei entități guvernamentale, fie organismului de reglementare din domeniul telecomunicațiilor. Pornind de la cele menționate supra, considerăm oportună modificarea proiectului supus avizării, prin includerea unor prevederi care să reglementeze un model de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere identic cu cel stabilit de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), iar Organismul de supraveghere să fie desemnat de către Guvern.</p>	
	<p>Excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice. Statul în orice caz suportă cheltuieli pentru asigurarea cu certificatele cheilor publice și dispozitivele pentru crearea semnăturii electronice a angajaților autorităților publice și limitarea utilizării acestor, prin introducerea funcției ocupate de către acesta nu este logică. Totodată, în cazul unei analogii cu semnăturii electronice și semnăturii olografe, persoana aplică semnătura olografă identică atât în procesul exercitării atribuțiilor funcționale, cât și în cadrul unor activități personale. În acest sens, a fost propus reformularea prevederii care stabilește includerea funcției titularului în certificatul cheii publice, în modul în care prevederea enunțată să fie inclusă la solicitarea expresă a titularului certificatului cheii publice</p>	<p>Se acceptă. Art. 12 alin. (3) lit. b) a fost modificat după cum urmează: „b) informația, în cazul solicitării exprese a titularului, privind o calitate specială a acestuia, în funcție de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul”.</p>
<p>Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>

Centrul de Armonizare a Legislației	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se ia act.
Agenția Servicii Publice	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se ia act.
Ministerul Finanțelor	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se ia act.
Ministerul Economiei și Infrastructurii	<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii comunică despre susținerea proiectului cu reiterarea propunerii de completare a articolului 3. alin. (2), cu o nouă literă în următoarea redacție: „d) certificatul calificat este eliberat de un prestator de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau sediul într-un stat membru al Uniunii Europene.”. Dat fiind faptul că proiectul de lege se bazează pe prevederile și cerințele stipulate în Regulamentul (UE) nr. 910/2014, este absolut justificat recunoașterea unilaterală, la prima etapă, a certificatelor calificate a cheilor publice eliberate de către prestatorii de servicii de încredere certificați și acreditați în baza aceluiași cerințe de către structura competentă din UE.</p> <p>Redacția actuală a proiectului constrângere pentru activitatea investitorilor străini în țara noastră care provin în majoritate din țările UE, și duce la ratarea multiplelor oportunități de afaceri și investiții din spațiul UE.</p> <p>Ca compromis, se propune rezolvarea problemei prin completarea art. 3 alin. (2) al proiectului cu lit d) cu următorul cuprins: „certificatul calificat este eliberat de un prestator de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau sediul într-un stat membru al Uniunii Europene, cu condiția că, este asigurată posibilitatea tehnică de verificare online a valabilității acestuia”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul transpune doar parțial reglementările Regulamentului (UE) 910/2014, or, transpunerea totală este condiționată de aderarea RM la UE. Totodată, reieșind din acest fapt, procedura de acreditare diferă parțial de cea expusă în regulament, fapt care reiese atât din practica deja existentă în RM, cât și din considerente de securitate, dar și lipsa unei piețe dezvoltate și competitive ca în spațiul UE. O recunoaștere unilaterală necondiționată va duce la apariția atât a problemelor de ordin juridic, cât și de ordin tehnic. Or, astfel va fi necesară adaptarea tuturor sistemelor informaționale de stat să funcționeze cu toate tipurile de semnături electronice și alte servicii de încredere existente în spațiul EU. Modificările propuse duc la apariția unor cazuri în care verificarea semnăturii electronice nu poate fi realizată prin intermediul mecanismelor sigure, de încredere, chiar dacă verificarea tehnică a acestei este posibilă. Proiectul în redacția propusă, oferă o listă suficientă de modalități de recunoaștere a semnăturilor electronice străine și introducerea unei modalități noi nu este necesară și sigură. În aceeași ordine de idei, a fost atenționat faptul că, în cazul asigurării recunoașterii unilaterale și necondiționate a semnăturilor electronice străine, interesul cetățenilor Republicii Moldova față de serviciile de încredere naționale va scădea sau în genere va dispărea, or obținerea unei semnături electronice care este recunoscută pe întreg teritoriul UE este mai atractivă decât utilizarea semnăturii electronice care produce efecte juridice doar pe teritoriul RM. În acest sens este necesară dezvoltarea serviciilor de</p>

	<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii comunică despre susținerea poziției expuse în avizul Nr. 08-6749 din 03.11.2020 în partea în care nu a fost acceptat de autorul proiectului.</p>	<p>încredere în direcția recunoașterii internaționale a semnăturilor electronice din RM.</p> <p>Se ia act. Argumentele autorului asupra propunerilor neacceptate au fost expuse supra.</p>
<p>Avizare repetată în urma desfășurării sesiunilor interinstituționale Scrisoarea nr. 7/3-1273 din 29.03.2021</p>		
<p>Agencia de Guvernare Electronică Nr. 3007-20 din 01.04.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică Nr. 1.4/493/44-21 din 02.04.2021</p>	<p>Susținerea proiectului fără obiecții și propuneri.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Ministerul Economiei și Infrastructurii Nr. 08-1604 din 05.04.2021</p>	<p>Cu referire la nr.7/3-1273 din 29.03.2021, examinând repetat în procedură proiectul de lege privind identificarea electronică și serviciile de încredere (nr. unic 480/SIS/2020) comunicăm următoarele. Reiterăm propunerea de completare a articolului 3. alin. (2), cu o nouă literă în următoare redacție: „d) certificatul calificat este eliberat de un prestator de servicii de încredere notificat Comisiei Europene și inclus în lista sistemelor de identificare electronică publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.” Astfel, evocăm repetat relevanța logică de recunoaștere unilaterală etapizată a certificatelor calificate a cheilor publice eliberate de către prestatorii de servicii de încredere notificați Comisiei Europene și incluși în lista sistemelor de identificare electronică publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, în baza cerințelor Regulamentului (UE) nr. 910/2014, pe care îl transpune proiectul de lege supus avizării.</p>	<p>Nu se acceptă. Proiectul transpune doar parțial reglementările Regulamentului (UE) 910/2014, or, transpunerea totală este condiționată de aderarea RM la UE. Totodată, reieșind din acest fapt, procedura de acreditare diferă parțial de cea expusă în regulamentul european, fapt care reiese atât din practica deja existentă în RM, cât și din considerente de securitate, dar și lipsa unei piețe dezvoltate și competitive ca în spațiul UE. O recunoaștere unilaterală necondiționată va duce la apariția atât a problemelor de ordin juridic, cât și de ordin tehnic. Or, astfel va fi necesară adaptarea tuturor sistemelor informaționale de stat să funcționeze cu toate tipurile de semnături electronice și alte servicii de încredere existente în spațiul UE. Astfel, chiar dacă s-ar purcede la adaptarea sistemelor informaționale de stat în conformitate cu cele propuse de MEI, procesul ar fi foarte anevoios și ar implica resurse financiare și umane nejustificate, fapt confirmat și de MF, care are în gestiune</p>

<p>Centrul de Armonizare a Legislației Nr. 31/02-69-2603 din 07.04.2021</p>	<p>În raport cu argumentele expuse în Sinteza obiectivelor și propunerilor la acest subiect, constatăm că de la adoptarea Legii nr. 91/2014 până în prezent, instituțiile competente nu au aplicat în practică instrumentele disponibile pentru recunoașterea semnăturilor electronice străine prevăzute în art. 3 alin. (2) al legii prenotate.</p> <p>În acest sens, nu a fost încheiat nici un acord de recunoaștere a certificatelor semnăturilor electronice cu alte state, fapt ce constituie o constrângere pentru activitatea investitorilor străini în țara noastră care provin în majoritate din țările UE. Reieșind din cele menționate, considerăm judicios reconsiderarea propunerii Ministerului Economiei și Infrastructurii care vine să îmbunătățească climatul investițional, precum și să faciliteze interacțiunea la distanță a investitorilor din spațiul UE cu autoritățile/instituțiile publice din Republica Moldova (obținerea actelor permise, prezentarea rapoartelor obligatorii, depunerea cererilor etc.).</p>	<p>un număr mare de sisteme informaționale autentificarea în cadrul cărora are loc prin intermediul semnăturii electronice. Modificările propuse duc la apariția unor cazuri în care verificarea semnăturii electronice nu poate fi realizată prin intermediul mecanismelor sigure, de încredere, chiar dacă verificarea tehnică a acestei este posibilă. Totodată, proiectul în redacția propusă, oferă o listă suficientă de modalități de recunoaștere a semnăturilor electronice străine și introducerea unei modalități noi nu este necesară și sigură. Cu referire la argumentul precum că până în prezent nu au fost realizate modalitățile de recunoaștere, menționăm că la moment au loc tratative privind recunoașterea bilaterală a certificatelor cheilor publice între RM și Ucraina. Mai mult ca atât, conform proiectului, dar și legislației în vigoare, prestatorii de servicii de certificare de asemenea au dreptul de a încheia acorduri cu prestatori similari din alte state. Atenționăm că un astfel de obiectiv este stabilit pentru STISC în "<i>Foaia de parcurs pentru impulsivitatea procesului de digitalizare a economiei naționale și dezvoltare a comerțului electronic</i>", aprobată de Ministerul Economiei și Infrastructurii la 27 iulie 2020. Astfel, actul stabilește obligația STISC de a garanta recunoașterea semnăturilor străine prin prisma art. 6 alin. (1) lit. b) al Legii nr. 91/2014. Astfel, constatăm că posibilități de recunoaștere a semnăturilor electronice străine există, urmând doar fi realizate.</p> <p>Menționăm că subiectul a fost discutat în cadrul sesiunii interinstituționale, iar ca urmare, autorul și-a menținut poziția.</p>
	<p>Proiectul prenotat are drept scop principal transpunerea parțială în legislația națională a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de</p>	<p>Se ia act.</p>

încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, fiind promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019. Acesta își propune actualizarea cadrului juridic național, în acord cu cele mai recente reglementări UE, referitoare la semnăturile electronice, sigiliile electronice, mărcile temporale electronice, documentele electronice, serviciile de distribuție electronică înregistrate și serviciile de certificare pentru autentificarea unei pagini web. Astfel, proiectul instituie norme detaliate privind recunoașterea serviciilor electronice de încredere și a documentelor electronice dintr-un alt stat, acreditarea prestatorilor de servicii de încredere, procedura de certificare, suspendare și revocare a cheii publice, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere, precum și norme privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, proiectul național reformează din punct de vedere conceptual cadrul legal existent în domeniul serviciilor electronice, urmînd să abroge și să substituie Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic.

Se ia act.

Ca urmare a expertizei de compatibilitate a versiunii inițiale a proiectului (declarația de compatibilitate nr. 31/02-3-7450 din 14 august 2020) și avizării repetate (aviz de compatibilitate nr. 31/02-4-9771 din 28 octombrie 2020), Centrul de armonizare a legislației a înaintat o serie de obiecții de compatibilitate cu Regulamentul 910/2014/UE, care au fost parțial luate în considerare la definirea proiectului național de autor. În acest context, la 26 februarie 2021, autorul proiectului a convocat o ședință inter-instituțională în regim online în care au fost abordate și obiecțiile de compatibilitate formulate anterior de Centrul de armonizare a legislației referitoare la cerințele pentru certificatele calificate pentru semnături

electronice sau pentru sigilii electronice (art. 23, lit. g) din proiectul național) și cea referitoare la cerințele care le îndeplinește o marcă temporală electronică calificată (art. 29, alin. (2), lit. c) din proiectul național).

Ca urmare a ședinței, versiunea actuală a proiectului de Lege a fost modificată corespunzător în acord cu art. 28 (2), 38 (2), 42 (1) (c) și Anexei I la Regulamentul 910/2014/UE, astfel încât, ținând cont de specificul activităților în domeniu în Republica Moldova, pentru certificatele calificate pentru semnături electronice sau pentru sigilii electronice emise de prestatorii de servicii de încredere acreditați și de prestatorul de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat se va solicita semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat, iar în cazul prestatorului de servicii de încredere calificat emitent semnătura electronică calificată sau sigiliul electronic calificat (art. 24, lit. h, j) și i) din proiect). O abordare similară a fost implementată și referitor la cerințele pentru mărcile temporale electronice (art. 30, lit. c) din proiect) și referitor la pentru certificatele calificate pentru autentificarea unei pagini web (art. 33, lit. g) din proiect).

Reiterăm faptul că, proiectul național nu asigură transpunerea unor prevederi obligatorii din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 referitoare la certificarea dispozitivelor de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (art. 30 și art. 39 (2)), sistemul calificat de validare a semnăturilor electronice calificate (art. 33), precum și referitoare la serviciul calificat de păstrare a semnăturilor electronice calificate (art. 34), dar care nu constituie impedimente pentru promovarea ulterioară a proiectului de Lege, or potrivit mențiunilor din Tabelul de concordanță acestea vor fi transpuse ulterior prin acte de punere în aplicare a legii, în speță, prin Ordinele ale directorului SIS. În acest sens, atenționăm asupra faptului că actele normative

Se acceptă.

Actele de punere în aplicare a legii (ordine) vor fi supuse expertizei juridice și înregistrării de stat, conform actelor normative în vigoare.

	<p>ulterioare de transpunere trebuie să fie din categoria actelor departamentale care cad sub incidența pct. 3 din Regulamentul privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1104/1997, fapt ce urmează a fi menționat și în Tabelul de concordanță.</p>	
	<p>În concluzie opinăm că, proiectul național și-a atins finalitatea propusă, asigurând transpunerea parțială coresponsătoare a prevederilor Regulamentului 910/2014, cu mențiunea formulată mai sus, și poate fi înaintat spre examinare și aprobare Guvernului, fiind cont de art. 15 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Agencia Servicii Publice Nr. 01/3462 din 07.04.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Ministerul Finanțelor Nr. 29/964 din 09.04.2021</p>	<p>Comunică despre susținerea proiectului. Totodată, solicităm includerea în Nota informativă a proiectului de lege nominalizat a unui termen de ajustare a sistemelor informaționale de către autoritățile publice – deținătorii acestor sisteme, în dependență de numărul de sisteme și complexitatea acestora.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației Nr. 01-DRAS/426 din 06.04.2021</p>	<p>În redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2-2283</p>	<p>Nu a parvenit răspuns.</p>	
<p>Ministerul Justiției</p>	<p>Nu a parvenit răspuns.</p>	
<p>Avizare repetată Scrisoarea nr. 31-06-836-9103 din 23.11.2021</p>		

<p>Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației Nr. 02-DCAJ /1421 din 25.11.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Centrul de Armonizare a Legislației Nr. 31/02-69-9456 din 26.11.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Ministerul Economiei Nr. 07-5052 din 29.11.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Nr. 1.4/1562/44-21 din 30.11.2021</p>	<p>Definiția noțiunii „serviciu de încredere”, după textul „care constă în” se va completa cu textul „una din următoarele activități”. Această completare vine în contextul evitării interpretării eronate, precum că prestatorul de servicii de încredere în mod obligat urmează să presteze cumulativ toate activitățile enumerate.</p>	<p>Se acceptă. Textul noțiunii a fost completat conform propunerii.</p>
	<p>La definiția noțiunii „sigiliu electronic calificat”, după cuvintele „sigiliilor electronice” cuvântul „calificat” se va substitui cu cuvântul „calificate” în scopul acordării acestuia cu cuvântul „sigiliilor”.</p>	<p>Se acceptă. Textul noțiunii a fost completat conform propunerii.</p>
	<p>Cu referire la art. 3, menționăm faptul că, întrucât sistemele informaționale de stat funcționează pe principiul utilizării numărului de identificare al cetățenilor, pentru a face posibilă utilizarea semnăturii electronice străine, recunoscute pe teritoriul RM, în cadrul sistemelor informaționale de stat ar fi necesar să fie posibilă atribuirea deținătorului semnăturii electronice a unui număr de identificare unic sau oferirea posibilității obținerii în baza semnăturii electronice străine a unei semnături electronice din RM.</p>	<p>Se ia act. Proiectul nu are ca obiect de reglementare atribuirea numerelor de identificare unice de stat. Totodată, propunerea dată urmează a fi examinată în procesul punerii în aplicare a legii, conform art. 55 alin. (3) din proiect.</p>

<p>Nu se acceptă. Norma este preluată din Regulamentul UE 910/2014 (lit. g din Anexa I) și este menită să asigure recunoașterea la un nivel adecvat a certificatelor cheilor publice emise de prestatori de servicii de certificare cu domiciliul sau sediul într-un alt stat, în special a celor din spațiul UE.</p>	<p>La art. 24, lit. i) este stabilit faptul că certificatele calificate pentru semnăturile electronice sau sigiliile electronice recunoscute conform art. 3 (recunoașterea certificatelor cheilor publice) conțin semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stasât. În această măsură, nu este clar cum un certificat calificat poate conține o semnătură electronică avansată sau sigiliul electronic avansat mai ales al unui prestator de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat. Aceeași prevedere respectiv obiecție, este valabilă și pentru lit. j) al aceluiași articol, articolul 30, alineatul (2) lit. c) și articolul 33, lit g).</p>
<p>Se acceptă. Textul noțiunii a fost completat conform propunerii.</p>	<p>Propunem completarea art. 26, alin. (2), după textul „semnăturilor electronice” cu textul „sau a sigiliilor electronice”.</p>
<p>Se acceptă. Noțiunea de „document electronic” a fost expusă în următoarea redacție: „<i>document electronic</i> – orice conținut în format electronic, în special sub formă de text sau de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, asupra căruia este aplicată o semnătură electronică sau un sigiliu electronic”.</p>	<p>Cu referire la Capitolul IV „regimul juridic al documentului electronic și circulația electronică a documentelor”, menționăm că în viziunea STISC, acesta intră în contradicție cu definiția noțiunii „document electronic” din proiect. Astfel, potrivit definiției, document electronic poate fi considerat orice conținut în format electronic, în special sub formă de text sau de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală fără nici o limitare sau condiție. Totodată, la art. 41, lib. b) în calitate de cerință principală a documentului electronic este indicat că, acesta trebuie să conțină una sau mai multe semnături electronice sau sigilii electronice, iar la lit. c) se menționează că acesta trebuie să fie creat și utilizat prin metode și într-o formă ce ar permite identificarea semnatarului sau creatorului sigiliului electronic. În acest sens, se crează confuzie asupra faptului, dacă documentul electronic totuși urmează sau nu, să conțină niște condiții, cum ar fi cele menționate la art. 41. Abordând același</p>

	<p>subiect, în cazul în care autorul optează pentru versiunea de document electronic așa cum este definit la noțiuni, atunci nu este clar ce urmează a fi recunoscut în sensul art. 3 alin. (3) din proiect, întrucât potrivit versiunii prepuse la definiții, documentul electronic, nu conține semnătura sau sigiliul electronic. Prin urmare, prin prisma acestei obiecții urmează a fi revizuit întreg proiect supus avizării.</p>	
<p>Agencia Servicii Publice Nr. 01/9221 din 01.12.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Ministerul Finanțelor Nr. 29/3634 din 30.11.2021</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție Nr. 06/2-8135 din 03.12.2021</p>	<p>Art. 7 alin. (4) din proiectul de lege Art. 7. Acreditarea prestatorului de servicii de încredere (4) Organul de supraveghere și control, în baza documentelor prezentate, în termen de 30 de zile, adoptă decizia privind acreditarea prestatorului de servicii de încredere sau privind refuzul de acreditare. Potrivit normei propuse, organul de supraveghere și control este ținut, în baza documentelor prezentate să adopte o decizie de acreditare sau refuz de acreditare a prestatorului de servicii de încredere. Urmare analizei detaliate a proiectului de lege, se atestă lipsa reglementării documentelor necesare a fi prezentate de prestatorii de servicii de încredere, fapt ce prezintă un potențial risc de corupție aferent procesului de acreditare. Or, potrivit art. 4¹ alin. (4) din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, „Condițiile generale, drepturile și obligațiile materiale și procedurale cu caracter primar cu privire la solicitarea, eliberarea și retragerea certificatelor se stabilesc prin lege. Pentru eliberarea unui certificat, legea prevede documentele care se anexează la cerere, taxa sau modul de stabilire a acesteia, precum și lista condițiilor generale a căror neîndeplinire poate conduce la retragerea sau anularea</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost completat cu un articol nou care prevede lista documentelor ce urmează a fi prezentate de către prestatorul de servicii de încredere pentru acreditare.</p>

certificatului. Guvernul aprobă, în limitele legii, procedura amânunță și cerințele de solicitare, eliberare și retragere/anulare a unui certificat, cu indicarea particularităților de procedură și a condițiilor în cazul în care un certificat se acordă în mod diferit în funcție de specificul obiectului și/sau subiectului.”

Respectiv, lipsa reglementării exprese a întrebului spectru de documente necesar a fi prezentate organului de control și supraveghere va crea condiții prielnice apariției manifestărilor de corupție rezultate din abuzuri și atribuții excesive ale entităților publice care vor pune în aplicare reglementările propuse. Or, potrivit preambulului din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, se statuează că, statele părți, trebuie să ia, în egală măsură conștiința principiilor bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice, de echitate, de responsabilitate și de egalitate în fața legii, precum și de necesitate a păstrării integrității și favorizării unei culturi de refuz al corupției.

Recomandări: Completarea proiectului cu indicarea exhaustivă a documentelor necesar a fi prezentate de prestatorii de servicii de încredere.

Art. 7 alin. (6) și alin. (7) din proiectul de lege

Art. 7. Acordarea prestatorului de servicii de încredere

(6) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat se stabilește prin act normativ al organului de supraveghere și control.

(7) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat se stabilește de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de

certificatului. Guvernul aprobă, în limitele legii, procedura amânunță și cerințele de solicitare, eliberare și retragere/anulare a unui certificat, cu indicarea particularităților de procedură și a condițiilor în cazul în care un certificat se acordă în mod diferit în funcție de specificul obiectului și/sau subiectului.”

Respectiv, lipsa reglementării exprese a întrebului spectru de documente necesar a fi prezentate organului de control și supraveghere va crea condiții prielnice apariției manifestărilor de corupție rezultate din abuzuri și atribuții excesive ale entităților publice care vor pune în aplicare reglementările propuse. Or, potrivit preambulului din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, se statuează că, statele părți, trebuie să ia, în egală măsură conștiința principiilor bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice, de echitate, de responsabilitate și de egalitate în fața legii, precum și de necesitate a păstrării integrității și favorizării unei culturi de refuz al corupției.

Recomandări: Completarea proiectului cu indicarea exhaustivă a documentelor necesar a fi prezentate de prestatorii de servicii de încredere.

Nu se acceptă.

Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător stabilește cadrul juridic general de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător. Totodată, prestatorii de servicii de încredere (în prezent prestatori de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice) reprezintă subiecți specifici, cărora li se aplică reglementări speciale, reieșind din domeniul de activitate. În acest sens, normele expuse la alin. (7) al art. 7 din proiect vine să completeze alin. (6) al aceluiași articol, or, Legea nr.160/2011 urmează

întreprinzător, în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

În contextul normelor propuse, se atestă un conflict intern în partea ce ține de stabilirea actului normativ care va reglementa modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat, fapt ce prezintă un risc de corupție. Astfel, potrivit alineatului (6) al articolului 7 din proiect, modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat, urmează a fi stabilit prin actul normativ al organului de supraveghere și control, iar potrivit alineatului (7) al aceluiași articol, acest mod se va stabili de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizație a activității de întreprinzător, în partea în care nu este reglementat de prezenta lege. Or, potrivit art. 4¹ alin. (4) din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, „Condițiile generale, drepturile și obligațiile materiale și procedurale cu caracter primar cu privire la solicitarea, eliberarea și retragerea certificatelor se stabilesc prin lege. Pentru eliberarea unui certificat, legea prevede documentele care se anexează la cerere, taxa sau modul de stabilire a acesteia, precum și lista condițiilor generale a căror neîndeplinire poate conduce la retragerea sau anularea certificatului. Guvernul aprobă, în limitele legii, procedura amânunțită și cerințele de solicitare, eliberare și retragere/anulare a unui certificat, cu indicarea particularităților de procedură și a condițiilor în cazul în care un certificat se acordă în mod diferit în funcție de specificul obiectului și/sau subiectului.”

Pericolul coruptibil reglementării defectuoase a normelor propuse rezidă în crearea unor precondiții pentru factorii de decizie, care, sub influența factorilor de corupție, vor putea aplica o procedură diferită, „convenabilă” în raport cu prestatorii de servicii de încredere calificați, iar aceștia se

să fie aplicată doar în partea în care nu este reglementat de prezenta lege. Astfel, potrivit art. 5 alin. (3) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

Totodată, alineatul (6), înaintea cuvântului „Modul” a fost completat cu textul „Procedura detaliată privind”.

vor vedea nevoiți să recurgă la acte de corupție în vederea aplicării celei mai convenabile norme pentru obținerea certificatului de acreditare, ceea ce este contrar interesului public. Respectiv, prevederea unei și a aceleiași modalități de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat în acte diferite, adoptate/aprobate de entități diferite, va putea crea o disonanță între dispozițiile aferente obiectului de reglementare, fapt ce va crea premise pentru aplicarea normei „convenabile” într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei aplicabile. Or, în accepțiunea art. 5 alin (1) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, „Fiecare stat parte elaborează și aplică sau are în vedere, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, politici de prevenire a corupției eficiente și coordonate care favorizează participarea societății și care reflectă principiile de stat de drept, buna gestiune a problemelor politice și bunurile publice, de integritate, transparență și responsabilitate”

Recomandări: Excluderea alineatului (6) și alineatului (7) din articolul 7 din proiect, cu substituirea acestora cu un alineat nou care să prevadă o modalitate unică de solicitare, suspendare, acordare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat.

Art. 7 alin. (9) din proiectul de lege

Art. 7. Acreditarea prestatorului de servicii de încredere

(9) Prestatorii de servicii de încredere calificați sunt obligați, pe parcursul întregului termen de acreditare, să asigure respectarea cerințelor în conformitate cu care a fost acreditat. În cazul apariției circumstanțelor care fac imposibilă asigurarea respectării acestor cerințe, prestatorul de servicii de încredere calificat urmează să notifice organul

Nu se acceptă.

Cerințele față de prestatori de încredere vor fi aprobate prin act normat al organului de control și supraveghere, similar situației existente, în care condițiile de activitate ale prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice sunt aprobate prin ordinul directorului SIS al RM nr. 70/2016. Aceste condiții se referă la procedurile de bază a unui prestator, la

<p>de supraveghere și control despre acest fapt în decurs de 24 de ore.</p> <p>Reglementarea propusă prescrie în obligația prestatorului de servii ce încredere, asigurarea respectării cerințelor, în conformitate cu care a fost acreditat. Din analiza detaliată a prevederilor prezentei legi nu se prezintă careva norme care să reglementeze cerințele în conformitate cu care prestatorii de servicii de încredere urmează să le respecte, fiind astfel o lacună de reglementare, care, la aplicare, poate determina riscuri de corupție. Or, potrivit art. 29 alin. (2) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, „ Pentru a se evita lacunele legislative, soluțiile propuse în proiectul actului normativ trebuie să acopere întreaga problematică a relațiilor sociale ce constituie obiectul de reglementare al proiectului.” Pericolul coruptibil a omisiunii reglementării cerințelor de acreditare riscă să condiționeze apariția unor discreții excesive din partea exponenților publici, care sub influența factorilor de corupție, vor putea stabili cerințe excesive, numeroase, complicate sau dificil de îndeplinit în raport cu natura obligației realizarea căruia este solicitată de a fi respectată de către prestatorul de servicii de încredere. În circumstanțele expuse, prestatorul de servicii de încredere va fi tentat să recurgă la metode corupte pentru ași asigura îndeplinirea obligațiilor preserise, fapt ce contravene art. 1 lit.) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, care indică faptul că, obiectivul unui stat constă în promovarea integrității, responsabilității și bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice.</p> <p>Recomandări: Reglementarea expresă a cerințelor în conformitate cu care prestatorii de servicii de încredere sunt acreditați.</p>	<p>infrastructura prestatorului, gestionarea resurselor informaționale, asigurarea securității. Aceste norme sunt cerințe detaliate, inclusiv de ordin tehnic, care urmează a fi aprobate prin acte normative subordonate legii.</p>
<p>Art. 9 alin. (1) lit. i) din proiectul de lege</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>

Articolul 9. Obligațiile prestatorului de servicii de încredere
(1) Prestatorul de servicii de încredere este obligat:
i) să îndeplinească alte obligații stabilite de legislație.
În aria de reglementări a obligațiilor stabilite în sarcina prestatorului de servicii de încredere, se include și îndeplinirea unor *alte obligații stabilite de legislație*, fapt care, poate admite interpretări abuzive în partea ce ține de imputarea respectării/nerespectării unor anumite obligații de către prestatorii de servicii de încredere, ceea ce prezintă un risc de corupție.

Totodată, prin trimiterea, la întreaga incidentă pentru identificarea obligațiilor aferente prestatorilor de servicii de încredere, se atestă ca fiind dificilă stabilirea actului normativ pertinent, situații în care autoritățile responsabile de executarea legii respective se pot prevala de această deficiență pentru a comite abuzuri. Or, în corespundere cu art. 3 alin. (1) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, la elaborarea unui proiect de act normativ urmează a se respecta principiul oportunității, coerenței, consecutivității, stabilității și predictibilității normalor juridice.

Astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 26/2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.

(6) art. 63 din Codul de procedură penală, Curtea a conchis că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție [...]”. Formulele generale și

Litera i) al alin. (1) al art. 9 din proiect a fost exclusă.

	<p>abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii. Astfel, este necesar a se evita, pe cât este posibil, insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate și în sarcina căora se impune respectarea anumitor obligații.</p> <p>Recomandări: Reglementarea expresă a obligațiilor care necesită a fi îndeplinite de către prestatorii de servicii de încredere cu sau fără trimiterea expresă la actul normativ sau norma concretă care prevede obligațiile incidente a fi îndeplinite.</p>	
	<p>Art. 11 alin. (3) lit. a) din proiectul de lege</p> <p>Articolul 11. Examinarea cererii de certificare a cheii publice</p> <p>(3) Decizia privind refuzul de certificare a cheii publice se adoptă de către prestatorul de servicii de încredere în cazul:</p> <p>a) încălcării prevederilor prezentei legi.</p> <p>Norma stabilește în sarcina prestatorului de servicii de încredere, de a adopta decizia de refuz de certificare a cheii publice în caz că solicitantul a admis încălcarea prevederilor prezentei legi, fiind însă o reglementare prea generală care se impune a fi respectată și împredictibilă pentru persoana incidentă raporturilor juridice prescise, ceea ce va favoriza apariția manifestărilor de corupție.</p> <p>Astfel, din analiza sistemică a normelor din proiect, se evocă reglementări privind: acreditarea prestatorului de servicii de încredere (art. 7 din proiect), obligațiile prestatorului de servicii de încredere (art. 9 din proiect), obligațiile titularului certificatului cheii publice (art. 16 din proiect), cerințele pentru semnăturile electronice și sigiliile electronice (art. 22 din proiect), etc. Respectiv, prevederea unui asemenea temei în baza căruia prestatorul de servicii de încredere va putea emite o decizie de refuz de certificare a cheii publice riscă admiterea unor interpretări abuzive la aplicare, prin</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Litera a) din alin. (3) al art. 11 din proiect a fost expusă în următoarea redacție:</p> <p>„a) depunerii cererii de certificare a cheii publice cu încălcarea prevederilor art. 10”.</p>

invocarea nerespectării oricărei norme din lege sau invers, neadoptarea unei decizii de refuz, în cazul în care anumite condiții imperative prevăzute de lege nu au fost respectate de solicitant, existând un „spațiu de manevră coruptibil” în acest sens. Or, întru a nu admite factori ce determină apariția riscurilor de corupție și prejudicierea interesului public, se impune înlăturarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative (art. 26 din Legea integrității 82/2017). În această ordine de idei, se profilează faptul că exponenții publici vor putea prejudicia abuziv, cu intenții corupte, drepturile și interesele solicitanților prin impunerea respectării *ad litteram* prevederilor prezentei legi, iar aceștia din urmă se vor vedea tentați să corupă exponenții publici „în avans”, pentru a evita emiterea unei decizii defavorabile în acest sens.

Recomandări: Trimiterea corectă la normele imperative incidente respectării de către solicitantul de certificare a cheii publice.

Art. 34 alin. (2) lit. k) din proiectul legii
Articolul 34. Organul de supraveghere și control
(2) Organul de supraveghere și control are următoarele atribuții:
k) aplică măsuri, după caz, în legătură cu prestatorii de servicii de încredere, atunci când este informat că există presupunerea că respectivii prestatori de servicii de încredere pe care le prestează nu îndeplinesc cerințele stabilite în prezenta lege;

Norma propusă comportă un caracter defectuos în partea ce ține de reglementarea atribuției organului de supraveghere și control, de a aplica măsuri, după caz, în raport cu prestatorii de servicii de încredere, care nu îndeplinesc cerințele stabilite în prezenta lege, fiind incert și imprecizabil de a identifica măsurile aplicabile față de prestatorii de servicii de încredere, cât și cazurile în care

Se acceptă.

Litera k) al alin.(2) din art. 34 al proiectului a fost expus în următoarea redacție:

„k) suspendă sau retrage acreditarea prestatorului de servicii de încredere, în cazul în care acesta nu îndeplinește cerințele în domeniul serviciilor de încredere”.

Totodată, expunerea expresă a tuturor cerințelor față de prestatori de încredere nu este oportună. Acestea vor fi aprobate prin act normativ al organului de supraveghere și control, similar situației existente, în care condițiile de activitate ale prestatorilor de servicii de certificare în domeniul aplicării semnăturii electronice sunt stipulate în ordinul directorului SIS al RM nr. 70/2016. Aceste condiții se referă la procedurile de bază ale unui prestator, la infrastructura prestatorului, gestionarea resurselor informaționale, asigurarea securității. Aceste norme sunt

	<p>organul de supraveghere și control va decide aplicarea/neaplicarea acestora, ceea ce prezintă un risc de corupție. Reglementarea echivocă a aspectelor enunțate supra, va crea condiții propice agenților publici responsabili de aplicare de a interpreta abuziv cazurile în care prestatorii de servicii de încredere nu îndeplinesc cerințele stabilite în prezenta lege și, totodată, vor putea aplica măsuri neprevăzute de lege, iar în aceste condiții, sub auspiciu coruptibile vor putea estorca mijloace eligale în vederea omiterii aplicării vreoi măsuri pentru nerespectarea cătorva cerințe prevăzute de lege, ceea ce va afecta interesul public. Or, potrivit alineatului (35) și (36) din Regulamentul UE 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, toți prestatorii de servicii de încredere ar trebui să facă obiectul cerințelor prevăzute de prezentul regulament, în special a celor privind securitatea și responsabilitatea de a asigura diligența necesară, <u>transparența și aumarea răspunderii pentru operațiunile și serviciilo lor</u>, iar stabilirea unui regim de supraveghere pentru toți prestatorii de servicii de încredere ar trebui să asigure condiții de concurență echitabile în privința securității și a asumării responsabilității pentru operațiunile și serviciile lor, contribuind astfel la protecția utilizatorilor și la <u>funcționarea pieței interne</u>.</p> <p>Recomandări: Se recomandă a reglementa măsurile aplicate față de prestatorii de servicii de încredere atunci când nu îndeplinesc cerințele stabilite în prezenta lege. Totodată, cuvintele „după caz” se vor exclude.</p>	<p>cerințe detaliate, inclusiv de ordin tehnic, care urmează a fi aprobate prin acte normative subordonate legii.</p>
<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Nr. 09-5633 din 02.12.2021 Ministerul Justiției</p>	<p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p> <p>Lipsa obiecțiilor și propunerilor.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Se ia act.</p>

Nr. 04/592 din 19.01.2022		
Sedințele interinstituționale Proces-verbal din 25.01.2022 și proces-verbal din 18.02.2022		
I.P. Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică <i>Proces-verbal din 25.01.2022</i>	La art. 24, lit. i) este stabilit faptul că certificatele calificate pentru semnăturile electronice sau sigiliile electronice recunoscute conform art. 3 (recunoașterea certificatelor cheilor publice) conțin semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat. În această măsură, nu este clar cum un certificat calificat poate conține o semnătură electronică avansată sau sigiliul electronic avansat mai ales al unui prestator de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat. Aceeași prevedere respectiv obiecție, este valabilă și pentru lit. j) al aceluiași articol, articolul 30, alineatul (2) lit. c) și articolul 33, lit g).	Nu se acceptă Reprezentanții autorului proiectului au comunicat că obiecția nu poate fi acceptată din motivul că prevederile din proiect la care se referă obiecția, sunt preluate din Regulamentul UE 910/2014 (lit. g din Anexa I) și sunt menite să asigure recunoașterea la un nivel adecvat a certificatelor cheilor publice emise de prestatorii de servicii de certificare cu domiciliul sau sediul într-un alt stat, în special a celor din spațiul UE. Totodată, una din cerințele certificatului calificat este existența semnăturii electronice a unui prestator de încredere, respectiv certificatele pe care nu este aplicată semnătura prestatorului de încredere constituie certificate avansate.
	<i>Reprezentanții I.P. „Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică” au comunicat că acceptă argumentele autorului și susțin promovarea proiectului.</i>	Se ia act.
Centrul Național Anticorupție <i>Proces-verbal din 18.02.2022</i>	Art. 7. Acreditarea prestatorului de servicii de încredere (6) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat se stabilește prin act normativ al organului de supraveghere și control. (7) Modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat se stabilește de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, în partea în care nu este reglementat de prezenta lege. În contextul normelor propuse, se atestă un conflict intern în partea ce ține de stabilirea actului normativ care va reglementa modul de solicitare, acordare, suspendare și	Se acceptă parțial. Art. 8 alin. (6) al proiectului a fost modificat în modul în care procedura detaliată privind modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat va fi stabilită de Guvern.

retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat, fapt ce prezintă un risc de corupție. Astfel, potrivit alineatului (6) al articolului 7 din proiect, modul de solicitare, acordare, suspendare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat, urmează a fi stabilit prin actul normativ al organului de supraveghere și control, iar potrivit alineatului (7) al aceluiași articol, acest mod se va stabili de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreținător, în partea în care nu este reglementat de prezenta lege. Or, potrivit art. 4¹ alin. (4) din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreținător, „Condițiile generale, drepturile și obligațiile materiale și procedurale cu caracter primar cu privire la solicitarea, eliberarea și retragerea certificatelor se stabilesc prin lege. Pentru eliberarea unui certificat, legea prevede documentele care se anexează la cerere, taxa sau modul de stabilire a acesteia, precum și lista condițiilor generale a căror neîndeplinire poate conduce la retragerea sau anularea certificatului. Guvernul aprobă, în limitele legii, procedura amânunțită și cerințele de solicitare, eliberare și retragere/anulare a unui certificat, cu indicarea particularităților de procedură și a condițiilor în cazul în care un certificat se acordă în mod diferit în funcție de specificul obiectului și/sau subiectului.”

Pericolul coruptibil reglementării defectuoase a normelor propuse rezidă în crearea unor precondiții pentru factorii de decizie, care, sub influența factorilor de corupție, vor putea aplica o procedură diferită, „convenabilă” în raport cu prestatorii de servicii de încredere calificați, iar aceștia se vor vedea nevoiți să recurgă la acte de corupție în vederea aplicării celei mai convenabile norme pentru obținerea certificatului de acreditare, ceea ce este contrar interesului public. Respectiv, prevederea unei și a aceleiași modalități de solicitare, acordare, suspendare și retragere a

certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat în acte diferite, adoptate/aprobate de entități diferite, va putea crea o disonanță între dispozițiile aferente obiectului de reglementare, fapt ce va crea premise pentru aplicarea noimei „convenabile” într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normai aplicabile. Or, în accepțiunea art. 5 alin (1) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, „Fiecare stat parte elaborează și aplică sau are în vedere, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, politici de prevenire a corupției eficiente și coordonate care favorizează participarea societății și care reflectă principiile de stat de drept, buna gestiune a problemelor politice și bunurile publice, de integritate, transparență și responsabilitate”

Recomandări: Excluderea alineatului (6) și alineatului (7) din articolul 7 din proiect, cu substituirea acestora cu un alineat nou care să prevadă o modalitate unică de solicitare, suspendare, acordare și retragere a certificatului de acreditare a prestatorului de servicii de încredere calificat.

Art. 7. Acreditarea prestatorului de servicii de încredere

(9) Prestatorii de servicii de încredere calificați sunt obligați, pe parcursul întregului termen de acreditare, să asigure respectarea cerințelor în conformitate cu care a fost acreditat. În cazul apariției circumstanțelor care fac imposibilă asigurarea respectării acestor cerințe, prestatorul de servicii de încredere calificat urmează să notifice organul de supraveghere și control despre acest fapt în decurs de 24 de ore.

Reglementarea propusă prescrie în obligația prestatorului de servicii de încredere, asigurarea respectării cerințelor, în conformitate cu care a fost acreditat. Din analiza detaliată a prevederilor prezentei legi nu se prezintă careva norme care să reglementeze cerințele în conformitate cu care prestatorii

Se acceptă.

Art. 8 alin (6) din proiect, după cuvântul „Procedura” a fost completat cu sintagma „și cerințele”.

de servicii de încredere urmează să le respecte, fiind astfel o lacună de reglementare, care, la aplicare, poate determina riscuri de corupție. Or, potrivit art. 29 alin. (2) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, „ Pentru a se evita lacunele legislative, soluțiile propuse în proiectul actului normativ trebuie să acopere întreaga problematică a relațiilor sociale ce constituie obiectul de reglementare al proiectului.” Pericolul coruptibil a omisiunii reglementării cerințelor de acreditare riscă să condiționeze apariția unor discreții excesive din partea exponenților publici, care sub influența factorilor de corupție, vor putea stabili cerințe excesive, numeroase, complicate sau dificil de îndeplinit în raport cu natura obligației realizarea căruia este solicitată de a fi respectată de către prestatorul de servicii de încredere. În circumstanțele expuse, prestatorul de servicii de încredere va fi tentat să recurgă la metode corupte pentru ași asigura îndeplinirea obligațiilor prescrise, fapt ce contravene art. 1 lit.) din Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova, prin Legea nr.158/2007, care indică faptul că, obiectivul unui stat constă în promovarea integrității, responsabilității și bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice.

Recomandări: Reglementarea expresă a cerințelor în conformitate cu care prestatorii de servicii de încredere sunt acreditați.

Se ia act.

Centrul Național Anticorupție a comunicat despre acceptarea argumentelor și propunerilor autorului și susține promovarea proiectului.

Alexandr ESAULENCO
Director